

# Kadernota 2017

Gemeente Enkhuizen



# Spoorboekje Kaderbrief 2017

1.	<b>Verzenden kaderbrief 2017</b>	15 juni 2016
2.	<b>Schriftelijke technische vragen via Agora</b> ( <i>"servicenorm" voor beantwoording is 4 werkdagen</i> )	Vanaf 15 juni 2016
3.	Inleveren <b>Algemene Politieke Beschouwingen</b> door de voorzitters van de fractie bij de griffie	<b>Vóór</b> 4 juli 2016 - 10.00uur (maandag)
4.	Beschikbaar stellen <b>Algemene Politieke Beschouwingen</b> aan college en raadsleden	4 juli 2016 - 10.00uur (maandag)
5.	Beschikbaar stellen <b>Algemene Politieke Beschouwingen</b> aan pers	5 juli 2016 - 9.00uur (dinsdag)
6.	Behandeling in <b>eerste termijn</b> ( <i>uitspreken APB</i> )	5 juli 2016 - 20.00uur (dinsdag)
	Behandeling in <b>tweede termijn</b>	12 juli 2016 – 20.00uur (dinsdag)

2. **Wacht u vooral niet tot het laatste moment om uw vragen te stellen.**  
Door vroegtijdig uw vragen te stellen, ontstaan een aantal synergetische voordelen:
- de vakafdelingen krijgen ruim tijd voor een juiste beantwoording (het streven is er opgericht binnen 4 werkdagen te beantwoorden)
  - er ontstaat de mogelijkheid om "verdiepingsvragen" te stellen, mocht een antwoord daartoe aanleiding geven.
6. Het voorlezen van de integrale tekst van de APB's is niet verboden, maar is ook niet meteen het meest aantrekkelijk.  
De fracties worden verzocht (de speerpunten uit) hun APB te presenteren.  
U kunt hierbij ook gebruik maken van de in de raadzaal aanwezige presentatie middelen (*wilt u gebruik maken van een powerpoint-presentatie, meldt dit dan vroegtijdig aan de griffier!*)

Uiteraard is het wel zo dat de gehele tekst van de APB's worden gebundeld en aan het college verstrekt. **En dat dus de gehele APB's onderdeel uitmaken van de beraadslagingen.**

# KADERNOTA 2017



## Inhoudsopgave

Kadernota 2017

Raadsvoorstel

Raadsbesluit

Kadernota

1. Inleiding	1
2. Ambities en ontwikkelingen in 2017	1
3. Uitgangspunten voor de begroting 2017 en de meerjarenbegroting 2017-2020	2
4. Huidig financieel beeld	3
5. Voorstellen voor nieuwe beleid en vervangingsinvesteringen	4
6. Het financiële beeld na gemaakte keuzes	10
7. (Aanvullende) dekkingsmiddelen	10
8. Reserves	10
9. Resumé	12
10. Risico's	12
11. Subsidieplafonds	13
12. Ter afronding	13

Bijlage 1: Meerjarenperspectief 2016-2020

Bijlage 2: Overzicht bijstellingen van de begroting 2016 op grond van autonome ontwikkelingen

Bijlage 3: Subsidieplafonds 2017

Bijlage 4: Keuzemogelijkheden kapitaalgoederen

Bijlage 5: Overzicht reserves



# Voorstel aan de gemeenteraad

Onderwerp:	<b>Kadernota 2017</b>
Zaaknummer	340058
Commissie:	n.v.t.
Raadsvoorstel:	5-7-2016, nr. wordt ingevuld door de griffie
Portefeuillehouder:	G. Wijnne
Programma:	Alle programma's
Karakter:	Besluitvormend
Bijlagen:	Kadernota 2017; Bijlage 1: Meerjarenperspectief 2017 – 2020; Bijlage 2: Overzicht bijstellingen begroting 2016 o.b.v. autonome ontwikkelingen Bijlage 3: Subsidieplafonds 2017; Bijlage 4: Keuzemogelijkheden kapitaalgoederen; Bijlage 5: Overzicht reserves.

## **Voorgesteld besluit:**

1. Kennis te nemen van de Kadernota 2017, inclusief het geactualiseerde meerjarenperspectief 2017 – 2020;
2. In te stemmen met de bijstellingen van de begroting 2016 volgens bijlage 2 en de begroting 2016 dienovereenkomstig te wijzigen;
3. In te stemmen met de in de Kadernota 2017 opgenomen uitgangspunten voor de begroting 2017;
4. Kennis te nemen van bijlage 4 behorende bij deze Kadernota: "Keuzemogelijkheden kapitaalgoederen" en uw keuzes hieromtrent kenbaar te maken;
5. Met inachtneming van uw keuzes voor het jaar 2016 een krediet beschikbaar te stellen voor vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen tot een maximum van € 3.862.500,-;
6. In te stemmen met de extra middelen voor ingezet en nieuw beleid en de dekking ervan;
7. De financiële consequenties van de beslispunten 3 tot en met 6 te verwerken in de Programma-begroting 2017;
8. De subsidieplafonds 2017 (voorlopig) vast te stellen.

## **Inleiding**

Hierbij treft u de Kadernota 2017 aan. In deze Kadernota verwoorden wij de uitgangspunten welke de basis kunnen zijn voor de op te stellen Programmabegroting voor uw raad. Tevens doen wij u voorstellen voor extra middelen voor projecten van ingezet en nieuw beleid. In deze Kadernota zijn ook de bijstellingen in de lopende begroting 2016, die u normaliter via een afzonderlijke Voorjaarsnota krijgt voorgelegd, opgenomen. Na verwerking van deze mutaties wordt voor 2016 een positief resultaat verwacht van € 267.000.

Onze ambities voor 2017 zijn in de Kadernota 2017 toegelicht.

## **Beoogd effect**

Vaststelling van de kaders voor het te voeren beleid voor de begroting 2017 inclusief het meerjarenperspectief 2017 – 2020 op zodanige wijze dat er sprake is van een structureel sluitende begroting.

## **Beleidsvrijheid / -ruimte (wettelijk kader)**

Het beleids- en wettelijk kader wordt gevormd door de Gemeentewet, de eigen Financiële Verordening en het Besluit Begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten. Op grond van de Gemeentewet berust het budgetrecht bij de raad. Voor het inhoudelijk beleid vormen het Coalitieakkoord: Samen stelling, voor stad en zorg en het College-uitvoeringsprogramma 2014-2018 de basis voor de Kadernota 2017.

## **Argumenten**

Regulier wordt de bijstelling van de lopende begroting via een afzonderlijke Voorjaarsnota aan u voorgelegd. Binnen de drie SED gemeenten worden de afzonderlijke P. & C.-cyclussen geharmoniseerd.

Gelet op de verschuiving van werkzaamheden die dit mee heeft gebracht, is daarom voor onze gemeente, dit jaar gekozen voor een beperkte Voorjaarsnota, welke deel uitmaakt van deze Kadernota. Voor een gedetailleerde inhoud van het beleid dat wij voorstaan voor de komende periode, verwijzen wij u op deze plaats naar de bijgevoegde Kadernota 2017.

Bij het opstellen van de Kadernota 2017 sluiten wij aan bij de uitgangspunten van het Coalitieakkoord Samen stelling, voor stad en zorg. Dit akkoord is door uw raad op 13 mei 2014 als raadsprogramma voor de bestuursperiode 2014 – 2018 aangenomen. Als belangrijkste financiële grondslagen voor het te voeren beleid gelden in dit raadsprogramma:

- een sluitende begroting, gebaseerd op een gezond en transparant financieel beleid; en
- een verhoging van de OZB blijft beperkt tot het inflatiepercentage.

De berekening van de algemene uitkering uit het Gemeentefonds is in deze Kadernota gebaseerd op de decembercirculaire van 2015. De informatie uit de meicirculaire van 2016 kon nog niet in de cijfers worden meegenomen. Deze effecten zullen deel uit maken van de Programmabegroting.

Kijken we naar reikwijdte van deze Kadernota 2017, dan kunnen we opnieuw concluderen dat er bij onze gemeente sprake is van financiële stabiliteit. Een sluitende meerjarenbegroting is één van de uitgangspunten van het Coalitieakkoord, dat als raadsprogramma voor de bestuursperiode 2014 – 2018 door uw raad is vastgesteld. In de lijn van de jaarrekeningen van de afgelopen jaren en de begroting 2016, geldt ook voor de Kadernota 2017 en het perspectief voor de jaren erna, dat onze financiën op orde zijn. Voor een goede grip op de uitgaven zijn de bezuinigingen in de afgelopen jaren voldoende gebleken om een meerjarig sluitende begroting te houden. Dat neemt overigens niet weg dat het maken van keuzes, ook in deze Kadernota 2017, noodzakelijk is.

Het Coalitieakkoord steunt in grote mate op een drietal pijlers, namelijk:

- het behoud van de voorzieningen in het sociaal domein (decentralisaties en behoud van zorg);
- de versterking van de economie (arbeidsmarkt en herontwikkeling Recreatieoord);
- het uitvoeren van het noodzakelijke onderhoud in de openbare buitenruimte;

en dat allemaal binnen een verantwoord financieel beleid, met een sluitende meerjarenbegroting.

De eerste twee jaar van deze bestuursperiode hebben wij zwaar ingezet op de eerste twee onderdelen en voorbereidingen getroffen voor de derde pijler, zowel intern als via de Rekenkamercommissie. De decentralisaties zijn goed verlopen en door uw raad is een besluit genomen over de herontwikkeling van het Recreatieoord Enkhuizer Zand. Met het behoud van wat al is bereikt, zal in deze Kadernota het accent meer komen te liggen op het onderhoud van de stad. Conform het door u genomen raadsbesluit op 5 april 2016, waarbij het beheerplan voor de kapitaalgoederen is vastgesteld, zal u in deze Kadernota worden gevraagd om, binnen de gestelde financiële kaders, tot keuzes te komen.

Lasten die tot het sociale domein behoren, willen we ook tot deze categorie laten behoren, ook al werden die in het verleden uit de lopende exploitatie betaald. In deze Kadernota hebben wij daarom, middels voorstellen, het evenwicht gezocht tussen inspanningen op het gebied van het sociale domein en het beheer van de openbare buitenruimte zonder dat de uitgangspunten van uw raad geweld worden aangedaan.

Met deze inspanningen kan een sluitende begroting en een sluitend meerjarenperspectief worden gepresenteerd. Wij hebben gemeend om geen voorstellen te doen voor verdergaande ombuigingen om daarmee ruimte te scheppen voor extra nieuw beleid. Verdergaande ombuigingen zouden een inbreuk doen op het bestaande beleid. Natuurlijk is het uw bevoegdheid om binnen de randvoorwaarde van een sluitende begroting met alternatieven te komen.

#### *Beheer openbare Buitenruimte*

Op 5 april 2016 is door uw raad het beheerplan kapitaalgoederen openbare ruimte en gebouwen 2016 - 2025 vastgesteld. Besloten is toen onder andere om in de Kadernota 2017 te bepalen hoeveel budget structureel extra vrij gemaakt kan worden voor de dekking van de vervangingsinvesteringen. Tevens werd besloten jaarlijks bij de Kadernota keuzemogelijkheden aan u te presenteren, waarna besluitvorming door uw raad gedaan kan worden. Bij deze Kadernota is een bijlage 4 gevoegd waarmee invulling wordt gegeven aan het door u genomen besluit. Wij nodigen u uit uw keuzes kenbaar te maken. Tevens stellen wij u concreet voor om voor de vervangingsinvesteringen 2016 een krediet beschikbaar te stellen, afhankelijk van uw keuzes, van maximaal € 3.862.500.



## Financiën

De financiële effecten van de ter besluitvorming aangeboden Kadernota 2017 zijn als volgt in een overzicht samen te vatten:

	2017	2018	2019	2020
Financiële ruimte volgens huidig inzicht	<b>-/- 272.000</b>	<b>118.000</b>	<b>83.000</b>	<b>84.000</b>
Structurele lasten NB	43.000	-/- 115.000	-/- 242.000	-/- 410.000
Incidente lasten NB	-/- 132.500	-/- 50.000	-/- 59.000	-/- 30.000
Totale lasten Nieuw beleid	-/- 89.500	-/- 165.000	-/- 301.000	-/- 440.000
Financiële ruimte na voorgestelde projecten	<b>-/- 361.500</b>	<b>-/- 47.000</b>	<b>-/- 218.000</b>	<b>-/- 356.000</b>
Vrijval door inzet reserves	418.500	121.000	101.000	101.000
Verkoop vastgoed		75.000	75.000	75.000
Financiële ruimte voor keuzes kapitaalgoederen	<b>57.000</b>	<b>149.000</b>	<b>-/- 42.000</b>	<b>-/- 180.000</b>
Keuzemogelijkheden raad kapitaalgoederen	100.000	200.000	230.000	255.000
Financiële ruimte na besluitvorming Kadernota	<b>157.000</b>	<b>349.000</b>	<b>188.000</b>	<b>75.000</b>

### Conclusie

Niet alleen is het meerjarenbeeld over de volledige planperiode per individueel jaar sluitend, in totaliteit zou er over deze vier jaar een geraamd overschot kunnen ontstaan van in totaal € 769.000,--. Inclusief het verwachte saldo 2016 wordt een bedrag van € 1 miljoen overschreden.

### Ter afronding

Deze kadernota 2017 is samengesteld op basis van de huidige gegevens en beschikbare informatie. Zoals te doen gebruikelijk baseren wij onze voorstellen voor het komende begrotingsjaar op de informatie die in het voorjaar bekend is. We onderkennen de risico's die nieuwe ontwikkelingen, vooral de uitkering uit het Gemeentefonds, met zich mee kunnen brengen. Het kan er toe leiden dat wij bij de begroting een gewijzigd meerjarig cijferbeeld moeten presenteren.

Enkhuizen, 14 juni 2016

Burgemeester en wethouders van Enkhuizen

De secretaris,  
R.M. Reus

De loco-burgemeester,  
M.W. Olierook

# Besluit van de gemeenteraad

Zaaknummer: 340058

De raad van de gemeente Enkhuizen;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 14-6-2016, nummer wordt ingevuld door de griffie;

Gelet op de bepalingen uit de Gemeentewet, het Besluit begroting en Verantwoording Provincies en Gemeenten, de Financiële Verordening gemeente Enkhuizen, het Coalitieakkoord: Samen stelling, voor stad en zorg en het hierover genomen raadsbesluit van 13 mei 2014, alsmede het College – uitvoeringsprogramma 2014 – 2018;

## besluit:

1. Kennis te nemen van de Kadernota 2017, inclusief het geactualiseerde meerjarenperspectief 2017 – 2020;
2. In te stemmen met de bijstellingen van de begroting 2016 volgens bijlage 2 en de begroting 2016 dienovereenkomstig te wijzigen;
3. In te stemmen met de in de Kadernota 2017 opgenomen uitgangspunten voor de begroting 2017;
4. Kennis te nemen van bijlage 4 behorende bij deze Kadernota: “Keuzemogelijkheden kapitaal-goederen” en uw keuzes hieromtrent kenbaar te maken;
5. Met inachtneming van uw keuzes voor het jaar 2016 een krediet beschikbaar te stellen voor vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen tot een maximum van € 3.862.500,-;
6. In te stemmen met de extra middelen voor ingezet en nieuw beleid en de dekking ervan;
7. De financiële consequenties van de beslispunten 3 tot en met 6 te verwerken in de Programma-begroting 2017;
8. De subsidieplafonds 2017 (voorlopig) vast te stellen.

Aldus besloten door de raad van de gemeente Enkhuizen in zijn openbare vergadering van 12-7-2016.

De raad voornoemd,

de griffier,  
H.C. Lankman

de voorzitter,  
J.G.A. Baas

## **Kadernota 2017.**

### **1. Inleiding**

Hierbij ontvangt u de Kadernota 2017. Het doel van deze Kadernota is het bieden van een zo duidelijk mogelijk inzicht in ontwikkelingen die van invloed zijn op de begroting 2017 en het meerjarenperspectief 2017 – 2020. Daarnaast vragen wij u besluiten te nemen over de uitgangspunten van de op te stellen begroting 2017 en de extra middelen voor projecten van ingezet en nieuw beleid.

In deze Kadernota zijn ook bijstellingen opgenomen van de begroting 2016. Deze bijstellingen betreffen autonome mutaties en werden tot dusver meegenomen in een afzonderlijk uitgebrachte Voorjaarsnota. In het kader van de harmonisatie van de P&C cyclus van de drie SED gemeenten, hebben we de Voorjaarsnota en de Kadernota samengevoegd in één document, de Kadernota 2017.

Kijken we naar reikwijdte van deze Kadernota 2017, dan kunnen we opnieuw concluderen dat er bij onze gemeente sprake is van financiële stabiliteit. Een sluitende meerjarenbegroting is één van de uitgangspunten van het Coalitieakkoord dat als raadsprogramma voor de bestuursperiode 2014 – 2018 door uw raad is vastgesteld. In de lijn van de jaarrekeningen van de afgelopen jaren en de begroting 2016, geldt ook voor de Kadernota 2017 en het perspectief voor de jaren erna, dat onze financiën op orde zijn. Voor een goede grip op de uitgaven zijn de bezuinigingen in de afgelopen jaren voldoende gebleken om de begroting meerjarig sluitend te houden. Dat neemt overigens niet weg dat het maken van keuzes, ook in deze Kadernota 2017, noodzakelijk is.

Het coalitieakkoord steunt in grote mate op een drietal pijlers, namelijk:

- het behoud van de voorzieningen in het sociaal domein (decentralisaties en behoud van zorg);
- de versterking van de economie (arbeidsmarkt en herontwikkeling Recreatieoord);
- het uitvoeren van het noodzakelijke onderhoud in de openbare buitenruimte;

en dat allemaal binnen een verantwoord financieel beleid, met een sluitende meerjarenbegroting.

De eerste twee jaar van deze bestuursperiode hebben wij zwaar ingezet op de eerste twee onderdelen en voorbereidingen getroffen voor de derde pijler, zowel intern als via de Rekenkamercommissie. De decentralisaties zijn goed verlopen en door uw raad is een besluit genomen over de herontwikkeling van het Recreatieoord Enkhuizer Zand. Met het behoud van wat al is bereikt, zal in deze Kadernota het accent meer komen te liggen op het onderhoud van de stad. Conform het door u genomen raadsbesluit op 5 april 2016, waarbij het beheerplan voor de kapitaalgoederen is vastgesteld, zal u in deze Kadernota worden gevraagd om, binnen de gestelde financiële kaders, tot keuzes te komen.

Lasten die tot het sociale domein behoren, willen we ook tot deze categorie laten behoren, ook al werden die in het verleden uit de lopende exploitatie betaald. In deze Kadernota hebben wij daarom, middels voorstellen, het evenwicht gezocht tussen inspanningen op het gebied van het sociale domein en het beheer van de openbare buitenruimte zonder dat de uitgangspunten van uw raad geweld worden aangedaan.

Met deze inspanningen kan een sluitende begroting en een sluitend meerjarenperspectief worden gepresenteerd. Wij hebben gemeend om geen voorstellen te doen voor verdergaande ombuigingen om daarmee ruimte te scheppen voor extra nieuw beleid. Dergelijke ombuigingen zouden een inbreuk doen op het bestaande beleid. Natuurlijk is het uw bevoegdheid om binnen de randvoorwaarde van een sluitende begroting met alternatieven te komen.

Gemeenten zijn financieel voor een heel groot deel afhankelijk van uitkeringen van het rijk. Zoals gebruikelijk bij de Kadernota hebben wij ons gebaseerd op de laatst bekende circulaires. De effecten van de meicirculaire konden nog niet worden meegenomen.

### **2. Ambities en ontwikkelingen in 2017**

#### *Sociaal Domein*

Een van de ervaringen in het Sociaal Domein is dat het vroegtijdig herkennen van situaties en daarna handelen (preventief), kostenbesparend werkt. Dat betekent dat binnen de gemeente algemene laagdrempelige voorzieningen, zoals bijvoorbeeld maatschappelijk werk voldoende aanwezig moeten zijn. Deze voorzieningen moeten worden gezien als onderdeel van het Sociale Domein. Daarom wordt vanaf 2016 extra ingezet op de aanwezigheid van deze voorliggende voorzieningen.

### *Recreatieoord Enkhuizer Zand*

Na uw besluit over de doorstart van de herontwikkeling van het Recreatieoord Enkhuizer Zand, vinden op dit moment de verkennende gesprekken plaats met de beoogd ontwikkelende partij. Deze gesprekken vinden plaats in een goede sfeer, en zijn zeer constructief. De eerder bepaalde gunningscriteria zijn voor ons daarbij de leidraad. Nadat de verkennende gesprekken zijn afgerond en beide partijen voldoende mogelijkheden zien voor een vervolg, zal de precontractuele fase worden ingegaan. In dat geval verwachten partijen nog dit jaar (2016) tot een overeenkomst te komen. Voor de inwoners van de stad en de economie, zal de realisatie van het recreatieoord een grote meerwaarde hebben.

### *Beheer openbare Buitenruimte*

Op 5 april 2016 is door uw raad het beheerplan kapitaalgoederen openbare ruimte en gebouwen 2016 - 2025 vastgesteld. Besloten is toen onder andere om in de Kadernota 2017 te bepalen hoeveel budget structureel extra kan worden vrijgemaakt voor de dekking van de vervangingsinvesteringen. Tevens werd besloten jaarlijks bij de Kadernota keuzemogelijkheden te presenteren, waarna besluitvorming door uw raad gedaan kan worden. Bij deze Kadernota is een bijlage 4 gevoegd waarmee invulling wordt gegeven aan het door u genomen besluit. Wij nodigen u uit uw keuzes kenbaar te maken. Teven stellen wij u concreet voor om voor de vervangingsinvesteringen 2016, een krediet beschikbaar te stellen, afhankelijk van uw keuzes, van maximaal € 3.862.500.

Wij hechten veel belang aan het goed onderhouden van de openbare buitenruimte. Niet alleen nu maar ook in de toekomst. Door de mogelijkheid de investeringen te activeren, hebben de daaruit voortvloeiende kapitaallasten een cumulatief karakter. In deze Kadernota hebben wij de lasten en de keuzemogelijkheden beoordeeld tot en met 2020. Alleen voor deze jaren dient al circa € 14,5 miljoen geïnvesteerd te worden. Hoewel de jaren na 2020 niet vallen binnen de huidige planperiode van 4 jaar, en het meerjarenperspectief jaarlijks wordt getoetst, is het heel goed denkbaar dat vroegtijdig wordt gekeken op welke wijze de kapitaallasten dan gedekt kunnen worden. Hiervoor zou op voorhand een vaste beleidslijn ontwikkeld kunnen worden. Een mogelijke beleidslijn is een vaste jaarlijkse storting (bijvoorbeeld 50%) van de geschoonde toekomstige rekeningsresultaten in de bestemmingsreserve kapitaalgoederen. Wij stellen u voor deze gedachte te betrekken bij uw keuzemogelijkheden.

### 3. Uitgangspunten voor de begroting 2017 en de meerjarenbegroting 2017 – 2020

De uitgangspunten welke voor het opstellen van de begroting 2017 en voor het meerjarenperspectief 2017 – 2020 gaan gelden zijn de volgende:

- De basis voor de structurele lasten en baten is het bestaande beleid, waarbij raadsbesluiten, genomen tot en met de raadsvergadering van 5 april 2016, zijn meegenomen;
- Rekening wordt gehouden met autonome ontwikkelingen zoals de ontwikkeling van de algemene uitkering, doeluitkeringen, renteontwikkelingen etc;
- De volledige realisatie van eerder vastgestelde ombuigingen wordt in de begroting verwekt;
- Voor de prijsgevoelige exploitatiebestanddelen wordt normaal gesproken rekening gehouden met de inflatie. Bij de Kadernota 2016 is besloten om, gelet op het meerjarig begrotingsbeeld, de komende jaren geen prijsindexatie toe te passen. In de begroting 2017 wordt daarom de nullijn aangehouden;
- De bijdrage aan de SED organisatie is overeenkomstig de aanpassing van de begroting 2016 zoals door het DB is vastgesteld en conform de ontwerpbegroting SED 2017. Voor de jaren na 2017 wordt rekening gehouden met een loon- en prijscompensatie van 0,6%;
- Voor aanpassing van de bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen in 2017 wordt aansluiting gezocht bij de bestaande afspraken die gemaakt zijn met betrekking tot loon- en prijsindexering. In Noord-Holland Noord is daartoe een gezamenlijke richtlijn bepaald door de Adviesgroep Gemeenschappelijke Regelingen. De indexering is 2,2% voor lonen en 1,3% voor prijzen. Voor de aanpassing na 2017 wordt uitgegaan van een indexatie van 0,6%. Voor WerkSaam geldt dat niet omdat de bijdrage wordt vastgesteld aan de hand van ontvangen budgetten voor taken van WerkSaam en eerdere besluiten;
- De rente voor in te lenen "kort" geld, bouwgrondexploitaties en nieuwe investeringen bedraagt in 2017 2,6%. Op grond van de financiële verordening is dit percentage het gemiddelde van de voorafgaande zeven jaar;

- De opbrengst van lokale heffingen wordt, vooralsnog conform de eerder vastgestelde beleidslijn, ten opzichte van de raming 2016 verhoogd met het inflatiepercentage (consumentenprijsindex) van het voorgaande jaar. Voor 2017 bedraagt de verhoging ten opzichte van 2016 op grond van het inflatiepercentage van 2015 0,6%. Daarnaast wordt rekening gehouden met areaaluitbreiding (toename waarde vastgoed door uitbreiding);
- De opbrengst rioolheffing wordt in afwachting van het nieuwe gemeentelijk rioleringsplan (GRP) niet verhoogd omdat het tarief inmiddels kostendekkend is. Op dit moment wordt het nieuwe GRP voorbereid. Dit nieuwe plan zal kunnen leiden tot bijstelling van de tarieven;
- De opbrengst afvalstoffenheffing is afhankelijk van de ontwikkeling van de kosten HVC waarbij rekening wordt gehouden met het eerder vastgestelde ombuigingsbesluit om de opbrengst met € 15.000 extra te verhogen met als doel te komen tot een kostendekkend tarief inclusief BTW;
- De gemeentelijke tarieven zoals voor de camping, havens etc. worden verhoogd met het inflatiepercentage (consumentenprijsindexcijfer) van 2015. De verhoging bedraagt 0,6%;
- De algemene uitkering uit het Gemeentefonds wordt gebaseerd op de inhoud van de september- en decembercirculaire 2015. In de algemene uitkering worden loon- en prijsstijgingen verwerkt op basis van landelijke cijfers. In de meerjarenraming van de algemene uitkering voor de jaren na 2017 wordt uitgegaan van "lopende cijfers". Dit betekent dat voor die jaren rekening wordt gehouden met compensatie voor loon- en prijsstijgingen;
- De subsidies worden geraamd aan de hand van de bij deze Kadernota vast te stellen subsidieplafonds. Bij het bepalen van de subsidieplafonds wordt rekening gehouden met eerder door uw raad vastgestelde ombuigingen.

#### 4. Huidig financieel beeld

Het meerjarenperspectief hebben wij, nadat de begroting 2016 is vastgesteld, bijgewerkt aan de hand van besluiten die nadien door uw raad zijn genomen, de hierboven genoemde uitgangspunten, alsmede nieuwe inzichten over autonome ontwikkelingen (bijstellingen) in 2016. Zo is onder andere de informatie uit de september- en decembercirculaire 2015 hierin meegenomen.

Het gaat naar onze mening te ver om dit overzicht op deze plaats van een uitgebreide toelichting te voorzien. Graag verwijzen wij u dan ook naar bijlage 1, behorende bij deze Kadernota, genaamd "Meerjarenperspectief 2017 – 2020" en bijlage 2 "Bijstellingen van de begroting 2016 op grond van autonome ontwikkelingen". Na verwerking van deze mutaties wordt voor 2016, op basis van huidige inzichten, een positief resultaat verwacht van **€ 267.000**.

Voor 2017 is het opvallend dat de beginpositie start met een geraamde tekort. Dit wordt vooral veroorzaakt door een éénmalig hogere bijdrage (in 2017) aan de SED organisatie als gevolg van een wettelijke wijziging met betrekking tot het moment van uitbetaling van het opgebouwde vakantiegeld. Het opgebouwde vakantiegeld dient vanaf 2017 in hetzelfde jaar te worden uitbetaald als waarin het is opgebouwd (en dus niet in de maand mei van het volgende jaar). Het gevolg hiervan is dat er éénmalig een bedrag eerder moet worden uitbetaald. Daarom is het nodig om eenmalig een bedrag van € 215.000 ("Enkhuizer deel") voor 2017 beschikbaar te stellen voor de betaling van dit vakantiegeld.

Het geactualiseerde MJP geeft het volgende financiële beeld (zie ook bijlage 1):

	2017	2018	2019	2020
Financiële ruimte	€ -272.000	€ 118.000	€ 83.000	€ 84.000

In het meerjarenperspectief stonden in de kolom 2017 uit eerdere jaren nog twee posten opgenomen waarover uw raad nog geen definitief besluit heeft genomen. Dit betreft de post "Uitvoeren van de handhavingsnota" met een structurele jaarlast van € 60.000 per jaar en de uitbreiding van Het Driespan (investering € 199.000, jaarlast € 13.000). Voor het beschikbaar stellen van de gelden voor het uitvoeren van de handhavingsnota ontvangt u een afzonderlijk voorstel, de eerder opgenomen investering in Het Driespan wordt, na overleg met het schoolbestuur, niet uitgevoerd.

Voorts zijn in het meerjarenperspectief (MJP) de eerder afgesproken ombuigingen die nog niet volledig zijn gerealiseerd, als volgt verwerkt:

- De gefaseerde verhoging van de nog niet kostendekkende afvalstoffenheffing is opgenomen in het MJP en wordt in de tarieven voor volgend jaar meegenomen;

- De kosten van de weekmarkt worden met een bedrag van € 15.000 gereduceerd; de laatste tijd komen er vanuit allerlei hoeken (bestuur, winkeliers) ideeën hoe de markt anders zou kunnen. Wij zullen de komende tijd de regie daarin nemen en de verschillende belangen op en rond de weekmarkt verkennen. Dat, gekoppeld aan een analyse van de behoefte van de consument aan de weekmarkt, zou kunnen leiden tot veranderingen of verbeteringen van de weekmarkt. De financiën en de “bedrijfsvoering” van de markt zijn daar dan ook onderdeel van. Dit jaar zal dit nog niet tot structurele veranderingen leiden. De bezuiniging is vanaf 2017 meegenomen in het MJP;
- Het gefaseerd wijzigen van het subsidiebeleid met als gevolg daarvan een laatste besparing van € 50.000 in 2017 is in het MJP opgenomen. Er wordt voorgesteld om deze laatste tranche verder te faseren (zie hieronder bij 5 D);
- De taakstellende bezuiniging bijdrage SED ingaande 2017 van € 300.000 is, gelet op de concept begroting 2017 van de SED organisatie komen te vervallen en niet langer opgenomen in het MJP.

De financiële taakstelling op de kosten van welzijn, cultuur en sport zijn voor 2017 en volgende jaren volledig gerealiseerd (zie de toelichting opgenomen onder 5 A).

In de Kadernota 2016 is voorgesteld om, gelet op het meerjarig begrotingsbeeld, de komende jaren geen prijsstijging toe te passen. Deze bezuiniging is voor 2017 becijferd op € 70.000 en is in het meerjarenperspectief verwerkt.

5. Financiële gevolgen van projecten van ingezet en nieuw beleid die nog niet in de (meerjaren-) begroting zijn opgenomen (voorstellen voor nieuw beleid en vervangingsinvesteringen).

A. *Sociaal Domein*

Door de onder hoofdstuk 2 (ambities) genoemde verdere integratie van voorliggende preventieve voorzieningen met het sociaal domein op de gebieden: zorg op school, externe (zorg) ondersteuning, professioneel jeugd en jongerenwerk, tienerwerk, GGZ, maatschappelijke zorg, (school) maatschappelijk werk en raadvrouw is het mogelijk om nog eerder inzicht te krijgen in mogelijke (toekomstige) zorgvragen. Door te investeren aan de voorkant, kunnen extra zorgkosten in het vervolgtraject worden voorkomen. Een logisch gevolg hiervan is om de kosten van deze voorliggende voorzieningen ook te dekken uit de gelden voor het sociaal domein. Hierdoor is er een vrijval van de algemene middelen binnen welzijn, cultuur en sport.

Met deze denkrichting kunnen de efficiencyvoordelen binnen de beleidsvelden welzijn, cultuur en sport, waartoe uw raad eerder heeft besloten volledig worden gerealiseerd, en is er een structurele vrijval van algemene middelen van € 225.000. De nadere detaillering van dit volume zal verwerkt worden in de Programmabegroting, waarna definitieve besluitvorming kan plaatsvinden.

Financiële consequentie: € 225.000 (V) structureel ingaande 2017
--

B. *Dienstverlening verkiezingen*

In 2019 vinden er Provinciale Statenverkiezingen, gecombineerd met Waterschapverkiezingen plaats en later dat jaar nog een Europees Parlementsverkiezing. Gezien de hoeveelheid verkiezingen in 2019 is er voor dat jaar het dubbele budget noodzakelijk, oftewel bij te ramen € 29.000.

Financiële consequentie: € 29.000 (N) incidenteel in 2019
---

C. *Uitvoering waterplan*

In 2016 wordt door uw raad het Waterplan vastgesteld. Onderdeel daarvan is een uitvoeringsplan met maatregelen. Deze maatregelen zijn geprognostiseerd voor de komende jaren. In het uitvoeringsplan van het Waterplan Enkhuizen staan maatregelen genoemd die in de periode 2017, 2018 en 2019 uitgevoerd dienen te worden:

- 2017 - Aanleg doorstroomvoorzieningen bij de Tentsloot en Dirk Wierengastraat ter verbetering waterkwaliteit. Kosten per stuk € 30.000, of in totaal € 60.000. Deze kosten kunnen vooralsnog ten laste van het GRP 2016-2021 worden gebracht. De voorbereidingskosten overdracht stedelijk water bedragen € 25.000 en kunnen gedekt worden uit de algemene reserve. Totaal in 2017 € 85.000;
- 2018 - Aanleg recreatievoorzieningen bestaande uit vissteiger c.q. aanlegsteiger, kosten € 25.000. Deze post kan gedekt worden uit de opbrengst verkoop Ursemmerplas door het RSW;

- 2019 - Voorbereiding project brede kijkprofiel (€ 7.000). Dit is een onderzoek om te kijken op welke locaties het mogelijk is om meer slootbegroeiing toe te staan e.e.a. ter verbetering ecologie en diversiteit flora en fauna. Ook deze post kan gedekt worden uit de opbrengst verkoop Ursemmerplas door het RSW.

Financiële consequentie (N):

2017 - Incidenteel € 85.000, waarvan € 60.000 in t.l.v. GRP en € 25.000 t.l.v. algemene reserve;

2018 - Incidenteel € 25.000 uit de bijdrage van het RSW in verband met verkoop Ursemmerplas;

2019 - Incidenteel € 7.000 uit de bijdrage van het RSW in verband met verkoop Ursemmerplas.

#### D. *Bezuiniging op subsidieplafond temporiseren*

Voor het subsidieplafond was er voor 2017 een bezuinigingstaakstelling opgelegd van € 50.000. Er wordt in dat jaar een bezuinigingstaakstelling van € 25.000 gehaald. Voorgesteld wordt om het laatste deel van de taakstelling (€ 25.000) per 2018 in te boeken. Dit betekent een temporisering van het laatste deel van de bezuinigingstaakstelling. Dit is noodzakelijk omdat de invoering van dit nieuwe proces en beleid, tijd nodig heeft. Er zijn de afgelopen jaren veel wijzigingen (en bezuinigingen) doorgevoerd ten aanzien van het subsidiebeleid en temporisering van de laatste bezuinigingsdoelstelling geeft een beetje lucht.

Financiële consequentie: € 25.000 (N) incidenteel in 2017

#### E. *Preventie alcohol en drugs*

Naar aanleiding van de uitkomsten van de rioolanalyse verdovende middelen is een lokaal uitvoeringsplan in voorbereiding. We willen ons vooral richten op de preventie van alcohol en drugs. Te denken valt aan het versterken van weerbaarheid en het aanbieden van positieve alternatieven. We schatten in dat naast het werkbudget, ook budget nodig is om dit op een juiste manier in te richten. Het bedrag is vooralsnog niet bekend.

Financiële consequentie: PM

#### F. *Uitvoeringsnota Cultuur*

In de raadsvergadering van juli 2016 wordt er een uitvoeringsnota cultuur behandeld door uw raad. Naar verwachting kunnen de meeste uitvoeringspunten gedekt worden uit bestaande middelen en/of uit de reserve Kunst- en museumbeleid. Echter, het op orde brengen en houden van de registratie van de gemeentelijke collectie (6635 items, volgens de Adlib registratie) vraagt mogelijk meer budget dan uit de reserve gedekt kan worden. Daarom wordt voorgesteld de dotatie aan de reserve voor de komende vier jaren met € 10.000 te verhogen.

Financiële consequentie: € 10.000 (N) structureel ingaande 2017

#### G. *Maatwerk GGD*

De gemeente neemt maatwerk af van de GGD HN. Dit maatwerk wordt, mits het AB daartoe besluit, vanaf 2017 opgenomen in het basispakket van de GGD HN. Indien het AB besluit om het maatwerk op te nemen in het basispakket, dan geeft dat een structureel voordeel van € 24.000 ingaande 2017.

Financiële consequentie: € 24.000 (V) structureel ingaande 2017

#### H. *Duurzaamheidsvisie*

De duurzaamheidsvisie 2020 waarin het gedachtengoed People, Planet en Profit wordt onderscheiden en het daarop gebaseerde Uitvoeringsprogramma Enkhuizen Duurzaam liep door tot 2015. Nu zal er een vervolg uitvoeringsprogramma moeten worden opgesteld om aan de duurzaamheidsvisie gevolg te geven. Hiervoor is budget nodig om de doelstellingen te bewerkstelligen zoals het opwekken van duurzame energie en een energiebesparing.

Financiële consequentie: Ten laste van reserve energiebeleid: 2017 € 20.000  
Ten laste van reserve energiebeleid: 2018 € 20.000

### *I. Actualisatie lokale woonvisie*

Begin 2016 is de aanbeveling Impuls sociale woningbouw opgeleverd. Voor het kunnen maken van zogeheten 'prestatieafspraken' met woningcorporaties is het hebben van een adequate Woonvisie een vereiste. Medio 2016 wordt de Regionale woonvisie opgeleverd en wordt de Provinciale ruimtelijke verordening gewijzigd. Voor de motivering van (sociale) woningbouwprojecten is een zogeheten 'ladder'-onderbouwing nodig.

Ingeschat wordt dat door bovenstaande (snelle) ontwikkelingen de huidige Woonvisie op onderdelen achterhaald is en geactualiseerd moet worden. Het is een complex werkveld waarbij veel partijen actief zijn. Afzonderlijke aspecten binnen de volkshuisvesting dienen dan ook in zijn totaliteit, gemeentebreed op elkaar afgestemd te worden. Voor het maken van de juiste keuzes is een actuele visie op de volkshuisvesting onontbeerlijk. Niet alleen voor het initiëren van woningbouwplannen maar ook voor het onderbouwen van de noodzaak voor die plannen ('Ladder').

Financiële consequentie: € 12.500 (N) incidenteel in 2017 ten laste van Reserve Volkshuisvesting
--

### *J. Implementatie Omgevingswet*

De vastgestelde Omgevingswet zal met ingang van 2018 worden ingevoerd. Deze wet vergt de nodige inzet van zowel bestuurlijke als ambtelijke zijde. Waar mogelijk zal regionaal opgetrokken worden bij de invoering. Voor de invoering van de Omgevingswet zal vanaf 2016 budget nodig zijn. Uit dit budget worden o.a. bekostigd: opleiding, onderzoek, inhuur externe expertise, begeleiding veranderprocessen etc. In dit budget is géén rekening gehouden met eventuele kosten voor ICT aanpassingen. Hiervoor zal apart budget worden aangevraagd in een later stadium. Voor 2016 wordt een bedrag van € 10.000 geraamd als zijnde initiële kosten. Voor de jaren erna worden een hoger bedrag (€ 30.000) geraamd, omdat in die jaren de feitelijke veranderingen worden uitgevoerd.

Financiële consequentie: periode 2017 t/m 2020 € 30.000 (N) per jaar
--

### *K. Stadsmanagement*

De stichting Stadsmanagement heeft een plan van aanpak opgesteld, mede op basis van de rapportage van Rabobank en daar een businessplan voor gemaakt. Voor 2017 is daarbij begroot dat ca € 80.000 nodig is waarvan de helft voor een stadsmanager en de andere helft voor uitvoering van projecten. Op dit moment is er structureel € 20.000 opgenomen in de gemeentebegroting voor stadsmanagement. Voorgesteld wordt om dit voor 2017 op te hogen naar € 40.000 om als gemeente bij te kunnen dragen in de totale begroting. Daarbij zal nog wel een discussie plaatsvinden aan welke activiteiten de gemeente precies bijdraagt. Voor de periode vanaf 2018 zal de begroting (deels) vanuit een ondernemersfonds gedragen moeten worden.

Financiële consequentie: € 20.000 (N) incidenteel in 2017
---

### *L. HVC pilot binnenstad*

Naar aanleiding van een Pilot Project HVC in de binnenstad willen we graag dat het budget voor afvalinzameling wordt verhoogd. In dit budget zou ook ruimte moeten zitten om de afvalinzameling te kunnen optimaliseren. Het budget voor afvalstoffenheffing is immers bedoeld om de afvalinzameling te regelen en te optimaliseren. Daar horen betere voorzieningen voor afvalscheiding ook bij. Landelijke doelstellingen zijn werken naar het verbeteren van afvalscheiding. Daarbij loopt ook een traject om de zakkenwijken in de stad te voorzien van ondergronds containers. Maar met alleen het ondergronds brengen van restafval, wordt het beter scheiden van afval niet bereikt. Vandaar dat gekeken wordt naar aanvullende mogelijkheden voor de binnenstad. Er wordt een pilot georganiseerd om plastic afval beter te scheiden en ook iets te doen aan GFT scheiding (dit gebeurt nu nog niet). Tevens wordt dit gemonitord om te kijken of dit effectief is en resultaat op gaat leveren.

Financiële consequentie: geen, wordt opgevangen binnen de tarieven
--

### *M. Kapitaallasten vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen.*

In de raadsvergadering van 5 april 2016 is het beheerplan kapitaalgoederen openbare ruimte en gebouwen 2016-2025 vastgesteld. U heeft hierbij besloten om jaarlijks in de Kadernota de benodigde vervangingsinvesteringen (met bijbehorende kapitaallasten) op te nemen, waarbij besluitvorming kan plaatsvinden op basis van keuzemogelijkheden en/of onderbouwing.



In het beheerplan zijn de volgende vervangingsinvesteringen voor de periode 2016-2020 (totaal € 14,5 miljoen) opgenomen:

<b>Kapitaalgoed</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>
<b>Speelvoorzieningen</b>					
Investeringsbedragen	69.300	68.200	70.400	84.700	77.000
Kapitaallasten (cumulatief)	-	6.840	13.160	19.690	27.540
<b>Openbare Verlichting</b>					
Investeringsbedragen	172.000	172.000	172.000	172.000	172.000
Kapitaallasten (cumulatief)	-	13.270	25.510	37.750	49.990
<b>Kunstwerken</b>					
Investeringsbedragen	1.269.797	1.114.018	838.024	1.136.700	1.277.501
Kapitaallasten (cumulatief)	-	61.800	117.250	155.010	237.320
<b>Walvoorzieningen Havens</b>					
Investeringsbedragen	34.000	45.000	32.000	30.000	30.000
Kapitaallasten (cumulatief)	-	3.370	7.540	10.520	13.300
<b>Sportvelden</b>					
Investeringsbedragen	170.000	-	-	50.000	75.000
Kapitaallasten (cumulatief)	-	21.960	21.960	21.960	28.260
<b>Gebouwen</b>					
Investeringsbedragen	711.900	305.000	40.000	100.000	95.000
Kapitaallasten (cumulatief)	-	39.700	55.680	57.720	62.820
<b>Totalen</b>					
Investeringsbedragen	3.862.507	2.968.366	2.423.774	2.585.820	2.823.965
<b>Kapitaallasten (cumulatief)</b>	-	<b>228.770</b>	<b>387.410</b>	<b>513.800</b>	<b>682.020</b>

In 2016 zijn geen kapitaallasten opgenomen omdat kapitaallasten (afschrijving en rente) gerekend worden vanaf het jaar nadat de investering heeft plaatsgevonden. De eerste investeringen van het beheerplan 2016-2025 zijn gepland in 2016. Dat betekent dat de eerste kapitaallasten vanaf 2017 worden gerekend.

Financiële consequentie: € 229.000 structureel ingaande 2017, € 387.000 ingaande 2018, € 514.000 ingaande 2019, € 682.000 ingaande 2020.
---

De hier genoemde bedragen zijn verwerkt in het overzicht, opgenomen aan het einde van dit hoofdstuk en zijn de maximumbedragen.

In bijlage 4, behorende bij deze Kadernota, gaan we uitgebreid in op de verschillende facetten van de kapitaalgoederen. Deze bijlage is bedoeld u de keuzemogelijkheden te bieden, waartoe op 5 april is besloten. Bepaalde keuzes hebben niet alleen effect op de hoogte van de investeringsbedragen voor de vervangingen, maar kunnen ook een financieel gevolg hebben op de exploitatielasten. Deze exploitatielasten staan afzonderlijk in de begroting. Uit deze bijlage blijkt dat financiële verhouding van de mogelijkheden tussen kapitaal- en exploitatielasten - in zijn totaliteit - afgerond 50% - 50% is (behalve voor 2017). Individueel wijken deze percentages per categorie natuurlijk af.

Op deze plaats verwijzen wij u naar deze bijlage 4 genaamd "Keuzemogelijkheden kapitaalgoederen" welke eindigt voor de jaren 2017-2020 met het volgende overzicht aan besparingsmogelijkheden:

Totaal kapitaallasten	K	- 99.620	- 99.130	- 115.140	- 132.280
Totaal exploitatielasten	E	- 1.500	- 103.000	- 114.500	-125.000
<b>Totaal van de voorstellen</b>		<b>- 101.120</b>	<b>- 202.130</b>	<b>- 229.640</b>	<b>- 257.280</b>

In afgeronde bedragen zijn de maximale effecten van de keuzemogelijkheden als volgt:

<i>Financiële mogelijkheden: € 100.000 structureel ingaande 2017, € 200.000 ingaande 2018, € 230.000 ingaande 2019, € 255.000 ingaande 2020.</i>
--

Omdat deze keuze aan u wordt voorgelegd hebben wij het bedrag aan mogelijkheden nog niet direct verwerkt in de financiële opstelling, maar in hoofdstuk 9 (resumé) afzonderlijk opgenomen. Wij nodigen u uit, om onder integrale afweging van belangen, uw keuzes kenbaar te maken.

### *Onderhoud sportvelden*

In ons raadsvoorstel betreffende het beheerplan kapitaalgoederen, hebben wij ook een passage opgenomen over het onderhoud van de sportvelden. Het onderhoud wordt tot en met 2016 bekostigd uit de reserve Kapitaalgoederen. Voor dit onderhoud is geen meerjarenonderhoudsplan aanwezig waardoor dekking vanuit de reserve eigenlijk niet mogelijk is. Daarom is door ons voorgesteld om het bedrag van € 15.000 voor onderhoud sportvelden structureel toe te voegen aan de exploitatiebegroting en te betrekken bij de besluitvorming rondom de Kadernota 2017. Dit voorstel is door uw raad overgenomen.

Financiële consequentie: € 15.000 (N) structureel ingaande 2017
---

Bovenstaand is het beeld van de kapitaalgoederen geschetst tot en met 2020. Door het systeem van activeren van de (vervangings)investeringen van de kapitaalgoederen, zullen de daaruit voortvloeiende kapitaallasten, door de cumulatieve werking, ook ná 2020 verder stijgen. In financiële zin kan dit op termijn een groot effect hebben. Hoewel de jaren na 2020 niet vallen binnen de huidige planperiode van 4 jaar, en het meerjarenperspectief jaarlijks wordt getoetst, is het heel goed denkbaar dat vroegtijdig wordt gekeken op welke wijze de kapitaallasten na 2020 gedekt kunnen worden. Hiervoor zou op voorhand een vaste beleidslijn ontwikkeld kunnen worden.

Een mogelijke beleidslijn is een vaste jaarlijkse storting (bijvoorbeeld 50%) van de geschoonde toekomstige rekeningsresultaten in de bestemmingsreserve kapitaalgoederen. Het spreekt voor zich dat wij deze mogelijke beleidslijn financieel nog niet hebben vertaald. Wij stellen u voor deze gedachte te betrekken bij uw keuzemogelijkheden.

### *N. Integratie-uitkering Sociaal Domein*

In 2015 is een incidenteel positief resultaat gerealiseerd binnen het Sociaal Domein. Per saldo is er vanuit:

- de participatiewet € 90.000;
- de oude WMO (HH en WVG) € 583.000;
- de WMO-begeleiding € 735.000; en
- de Jeugdwet € 1.011.000 over.

Deze bedragen zijn conform het door uw raad vastgestelde beleid gestort in de reserve Sociaal Domein. De uitgaven (en dus ook de overschotten) van 2015 i.v.m. de uitgevoerde Jeugdhulp en de WMO-begeleiding zijn op basis van de inzichten bij het opstellen van de jaarrekening verwerkt. Vanwege de mogelijke achterstand bij het aanleveren van de gegevens en de mogelijke onjuistheden in de declaraties van de zorgverleners (bijvoorbeeld als gevolg van het verkeerd toepassen van het woonplaatsbeginsel) is er echter geen volledige zekerheid over de exacte omvang. We zijn voortdurend samen met de zorgaanbieders bezig om e.e.a. verder uit te zoeken en indien nodig te corrigeren. Mogelijke mee- en/of tegenvallers die hierdoor in 2016 inzichtelijk worden, zullen worden verrekend met de reserve Sociaal Domein. Hierdoor veranderen dan ook de hier genoemde overschotten.

Het is op dit moment nog veel te vroeg om aan te kunnen geven of de budgetten ook voor de toekomst dekkend zullen blijven. Hiervoor is het noodzakelijk dat er meer ervaringsgegevens zijn en nadere analyses op de realisaties zijn uitgevoerd. Dit zal niet mogelijk zijn voor het einde van 2016. Een oorzaak hiervan is dat uit ervaring blijkt dat het jaar na het in voeren van een decentralisatie het aantal cliënten toeneemt omdat men dan beter weet waar ze moeten zijn met hun hulpvraag. Daarnaast zullen de gemeenten worden geconfronteerd met een verplichte verhoging van de tarieven voor huishoudelijk hulp (zoals die nu worden voorbereid door het ministerie) als gevolg van het omvallen van de thuiszorg organisatie TSN. Ook is de verwachting dat door de vergrijzing de omvang van de ondersteuning alleen maar zal toenemen. In 2016 zullen alle in het kader van zorg continuïteit overgenomen cliënten opnieuw moeten worden geïndiceerd waarbij de verwachting is dat dit niet zal leiden tot een besparing maar eerder tot extra benodigde financiële middelen.

De in dit document genoemde (beleids)ontwikkelingen op het gebied van het Sociaal Domein zullen ook leiden tot hogere uitgaven die moeten worden gedekt uit de integratie-uitkering Sociaal Domein. Ook de hogere uitvoeringskosten (benodigde extra structurele formatie van 4 consultants en een business controller die niet waren meegenomen in de oprichting van de SED) zullen moeten worden gedekt uit de integratie-uitkering Sociaal Domein. Verder zal de gemeente verdere intensivering van de preventieve maatregelen, zodat er minder snel zwaardere zorg nodig is, moeten dekken uit de

integratie-uitkering Sociaal Domein. Ook loopt de gemeente een financieel risico bij de afbouw van het aantal WsW-plaatsen en bij de opbouw van het aantal Wajongers waar de gemeente nu verantwoordelijk voor is. Er zullen naast de nu al opgenomen afbouw van het re-integratie budget, nog mogelijke andere toekomstige budgettaire aanpassingen komen bij de integratie-uitkering Sociaal Domein.

Ondanks bovenstaande risico's blijft het uitgangspunt bestaan dat de uitgaven van het Sociaal Domein gedekt moeten worden door de integratie-uitkering Sociaal Domein.

Financiële consequentie: PM
-----------------------------

*O. Rentekosten lening 2016*

Er wordt in 2016 rekening gehouden met het aantrekken van een lening van € 3.000.000. Bij de Kadernota is gerekend met een rentepercentage van 2,6%. Als we rekening houden met de actuele rentestand van circa 1% behalen we een structureel voordeel van € 48.000.

Financiële consequentie: € 48.000 (V) structureel ingaande 2017
---

*P. Havenvisie WAPP*

Momenteel wordt gewerkt aan de havenvisie als uitwerking van de routekaart naar de toekomst. Deze visie bevat een lijst van wensen, ambities, plannen en projecten (WAPP lijst). Deze visie en WAPP lijst zullen na deze zomer aan uw raad worden voorgelegd. Op basis daarvan zal een uitvoeringsparagraaf worden gemaakt waarin meer inzichtelijk wordt wat de benodigde middelen zijn.

Financiële consequentie: PM
-----------------------------

Samengevat zijn de financiële consequenties van projecten van ingezet en nieuw beleid die nog niet zijn opgenomen in het meerjarenperspectief:

Project/Jaarlast	2017	2018	2019	2020
A Sociaal Domein	€ -225.000	€ -225.000	€ -225.000	€ -225.000
B Verkiezingen			€ 29.000	
C Uitvoering waterplan	€ 85.000	€ 25.000	€ 7.000	
C. Bijdrage uit GRP	€ -60.000			
C. Bijdrage RSW ivm verkoop Ursemmerplas		€ -25.000	€ -7.000	
D Bezuiniging op subsidieplafond temporiseren	€ 25.000			
E Preventie alcohol en drugs € 10.000	PM			
F Uitvoeringsnota Cultuur; storting reserve kunst	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
G Maatwerk GGD	€ -24.000	€ -24.000	€ -24.000	€ -24.000
H Duurzaamheidsvisie tlv reserve energiebeleid	€ 20.000	€ 20.000		
I Actualisatie lokale woonvisie; tlv reserve volkshuisv	€ 12.500			
J Implementatie Omgevingswet	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
K Stadsmanagement	€ 20.000			
L HVC pilot binnenstad, dekking uit tarieven				
M Kapitaallasten vervangingsinvesteringen	€ 229.000	€ 387.000	€ 514.000	€ 682.000
M Onderhoud sportvelden	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
N Integratie Sociaal domein	€ -	€ -	€ -	€ -
O Rentekst lening 2016 € 3.000.000 1% ipv. 2,6%	€ -48.000	€ -48.000	€ -48.000	€ -48.000
P Havenvisie WAPP	PM			
<b>Totaal</b>	<b>€ 89.500</b>	<b>€ 165.000</b>	<b>€ 301.000</b>	<b>€ 440.000</b>

## 6. Het financiële beeld na gemaakte keuzes

De voorgaande onderwerpen leiden tot een gewijzigd financieel beeld. Zoals gezegd, het uitgangspunt moet zijn dat een structureel sluitende (meerjaren-)begroting wordt gepresenteerd.

	2017	2018	2019	2020
Financiële ruimte volgens huidig inzicht	<b>-/- 272.000</b>	<b>118.000</b>	<b>83.000</b>	<b>84.000</b>
Structurele lasten NB	43.000	-/- 115.000	-/- 242.000	-/- 410.000
Incidente lasten NB	-/- 132.500	-/- 50.000	-/- 59.000	-/- 30.000
Totale lasten Nieuw beleid	-/- 89.500	-/- 165.000	-/- 301.000	-/- 440.000
Financiële ruimte na voorgestelde projecten	<b>-/- 361.500</b>	<b>-/- 47.000</b>	<b>-/- 218.000</b>	<b>-/- 356.000</b>

## 7. (Aanvullende) dekkingsmiddelen

Het huidige vastgoed- en accommodatiebeleid voorziet er in dat zo veel mogelijk onroerend goed wordt afgestoten, met uitzondering van strategische panden. Wat de verkoop van gebouwen betekent voor de kapitaalgoederen, zowel qua investering als qua exploitatielasten, is verwoord in bijlage 4 bij deze Kadernota. De opbrengst van de verkopen kan ingezet worden als extra dekkingsmiddel voor de meerjarenbegroting.

In april zijn er voor de panden Het Witte Hert 4 en Westerstraat 109 en 111 taxaties opgesteld die als richtlijn moeten gaan gelden voor het op de markt zetten van deze panden. Voor de panden aan de Bierkade zijn de afgelopen maanden onderhandelingen gevoerd met een partij, die plannen had een bierbrouwerij op deze locatie te vestigen. Kortgeleden heeft hij aangegeven zijn pijlen te richten op een ander pand en af te zien van de Bierkade. Voor de panden aan de Bierkade wordt thans een taxatie opgesteld. De hier genoemde panden behoren niet tot het strategisch vastgoed en wij zijn dan ook voornemens deze panden aan de markt aan te bieden. Dit voornemen maken we, mede gelet op de door uw raad aangenomen motie Degens - Quasten, via deze Kadernota aan u kenbaar, zodat u eventueel uw wensen en bedenkingen kenbaar kan maken. Het is onze insteek dat dit op korte termijn zal gaan plaatsvinden. Vanuit de markt is al gebleken dat er interesse wordt getoond voor deze panden.

Zoals in bijlage 4 verwoord, gaan wij er van uit dat deze panden (uiterlijk) in 2017 verkocht zullen zijn. Dit betekent een extra dekkingsmiddel vanaf 2018. Zonder een directe relatie te leggen met de taxaties gaan we voorlopig, uit het oogpunt van een voorzichtig financieel beleid, uit van een verkoopopbrengst van afgerond € 3 miljoen. Indien deze opbrengst wordt aangewend voor afschrijvingen met een looptijd van gemiddeld 40 jaar (2,5%), betekent dit een extra dekkingsmiddel vanaf 2018 van € 75.000,--.

Financiële consequentie: € 75.000 (v) structureel ingaande 2018
---

## 8. Reserves

Op 5 april 2016 heeft uw raad de nota Reserves en Voorzieningen 2016 vastgesteld. Met deze nota bestaat er een actueel inzicht in de reserves en voorzieningen die de gemeente tot haar beschikking heeft.

De gemeente heeft op 31 december 2015 bijna 15,7 miljoen aan reserves. We onderscheiden algemene reserves (3,5 miljoen) en bestemmingsreserves (12,2 miljoen). Het jaarrekeningresultaat over 2015 is daar nog niet in meegenomen. Wij vinden het huidige niveau van de algemene reserves verantwoord.

### *Inzet van reserves*

#### *A. Algemene Reserve*

Het verwachte rekeningresultaat over 2015 bedraagt € 1.729.000. Het resultaat was bij het opmaken van de nota Reserves en Voorzieningen 2016 nog niet bekend en wordt toegevoegd aan de algemene reserve. Het resultaat kan naar ons oordeel (deels) worden ingezet om structurele ruimte te creëren in de begroting. Wij stellen daarom voor om een bedrag van € 1,1 miljoen in te zetten voor éénmalige lasten in 2017 (éénmalig hogere bijdrage aan SED organisatie, kosten implementatie omgevingswet,

voorbereidingskosten overdracht stedelijk water, éénmalig uitstel van bezuinigingen op subsidies, éénmalige kosten stadsmanagement) en het versneld afschrijven van de in december 2015 geactiveerde vervangingsinvesteringen.

Voor dit laatste geldt de volgende toelichting: met de wetenschap van nu stellen wij u voor om uw besluit van 1 december 2015 om vervangingsinvesteringen in de openbare buitenruimte te activeren, te herzien. In 2016 geldt nog niet de verplichting om investeringen in maatschappelijk nut te activeren. Het besluit om de vervangingsinvesteringen te activeren is genomen om daarmee in 2016 meer budget te behouden voor de uitvoering van het groot onderhoud. De totale investering van € 713.000 zou daardoor ten laste van de reserve Onderhoud kapitaalgoederen komen. Ons voorstel nu is om deze geactiveerde vervangingsinvesteringen alsnog ten laste van een reserve te brengen, maar dan nu ten laste van de algemene reserve. Door vrijval van rente en afschrijving ontstaat in de begroting structureel een bedrag van € 61.000 aan financiële ruimte.

#### *B. Reserve Energiebeleid.*

De reserve Energiebeleid heeft als doel de duurzaamheid te bevorderen. Daartoe worden middelen ingezet in het kader van duurzaamheid. Speerpunten zijn innovatie en energiebesparing. Op dit moment (1-1-2016) bedraagt de reserve € 49.000. Nu er weer een vervolg uitvoeringsprogramma moet worden opgesteld om aan de duurzaamheidsvisie gevolg te geven is een budget nodig van € 40.000. Wij stellen voor om dit budget te dekken uit de reserve Energiebeleid.

#### *C. Volkshuisvestingsfonds*

De reserve Volkshuisvestingsfonds is bedoeld voor brede bestedingsmogelijkheden op het terrein van volkshuisvesting. Op dit moment bedraagt de reserve € 180.000 en zijn er geen concrete projecten waarvoor de reserve aangewend kan worden. We stellen voor om de kosten voor het actualiseren van de woonvisie (€ 12.500) ten laste van deze reserve te brengen.

#### *D. Reserve Kunst- en museumbeleid*

De reserve Kunst- en museumbeleid heeft tot doel bij te dragen aan permanente en tijdelijke kunstprojecten en bij te dragen in de conservering en restauratie van ons museale bezit. De reserve heeft nog een vrije ruimte van € 287.000. Wij stellen voor om het op orde brengen en houden van de registratie van de gemeentelijke collectie (6635 items, volgens de Adlib registratie) voorshands te dekken uit de reserve Kunst- en museumbeleid en daarbij de storting voor de komende vier jaren met € 10.000 te verhogen (zie hiervoor ook onder 5F).

Hieronder volgt het overzicht van de voorgestelde inzet van de reserves:

A	Incidentele vrijval / storting in de reserve	2017	2018	2019	2020
	<i>Algemene Reserve comp uit rekeningsresultaat</i>				
	Vorbereidingskosten overdracht stedelijk water	€ -25.000			
	Eenmalig uitstel bezuiniging subsidies	€ -25.000			
	Eenmalig extra kosten stadsmanagement	€ -20.000			
	Incidentele kosten omgevingswet	€ -30.000	€ -30.000	€ -30.000	€ -30.000
	Eenmalige kostenpost in SED bijdrage (vervroed)	€ -215.000			
	Afschrijving vervangingsinvesteringen 2015	€ -713.000			
	Afschrijving vervangingsinvesteringen 2015	€ 713.000			
	Vrijval kapitaallasten vervangingsinvesteringen	€ -61.000	€ -61.000	€ -61.000	€ -61.000
B					
	<i>Reserve energiebeleid</i>				
	Duurzaamheidsvisie	€ -20.000	€ -20.000		
C					
	<i>Volkshuisvestingsfonds</i>				
	Actualisatie lokale woonvisie	€ -12.500			
D					
	<i>Kunst- en museubeleid</i>				
	Werkzaamheden gemeentelijke collectie	€ -10.000	€ -10.000	€ -10.000	€ -10.000
	<b>Totaal</b>	<b>€ -418.500</b>	<b>€ -121.000</b>	<b>€ -101.000</b>	<b>€ -101.000</b>

## 9. Resumé

Als we rekening houden met de financiële consequenties van de voorgestelde projecten voor het nieuwe beleid en met de voorgestelde beschikkingen over de reserves, dan ontstaat het volgende financiële beeld.

	2017	2018	2019	2020
Financiële ruimte volgens huidig inzicht	<b>-/- 272.000</b>	<b>118.000</b>	<b>83.000</b>	<b>84.000</b>
Structurele lasten NB	43.000	-/- 115.000	-/- 242.000	-/- 410.000
Incidente lasten NB	-/- 132.500	-/- 50.000	-/- 59.000	-/- 30.000
Totale lasten Nieuw beleid	-/- 89.500	-/- 165.000	-/- 301.000	-/- 440.000
Financiële ruimte na voorgestelde projecten	<b>-/- 361.500</b>	<b>-/- 47.000</b>	<b>-/- 218.000</b>	<b>-/- 356.000</b>
Vrijval door inzet reserves	418.500	121.000	101.000	101.000
Verkoop vastgoed		75.000	75.000	75.000
Financiële ruimte voor keuzes kapitaalgoederen	<b>57.000</b>	<b>149.000</b>	<b>-/- 42.000</b>	<b>-/- 180.000</b>
Keuzemogelijkheden raad kapitaalgoederen	100.000	200.000	230.000	255.000
Financiële ruimte na besluitvorming Kadernota	<b>157.000</b>	<b>349.000</b>	<b>188.000</b>	<b>75.000</b>

## 10. Risico's

De cijfers in deze Kadernota zijn met de nodige zorgvuldigheid samengesteld, maar omdat de cijfers deels zijn gebaseerd op inschattingen, zijn er financiële risico's, die het in deze Kadernota geschetste financiële beeld substantieel kunnen beïnvloeden.

De risico's kunnen als volgt worden ingedeeld:

- risico's die voortvloeien uit het eigen beleid (o.a. Sociaal Domein en onderhoud);
- risico's die voortvloeien uit het beleid van een hogere overheid (o.a. ontwikkeling algemene uitkering uit het Gemeentefonds);
- risico's die voortvloeien uit de samenwerking met andere gemeenten en instanties (o.a. gemeenschappelijke regelingen);
- risico's uit het doen / nalaten van derden (o.a. gemeentegaranties);
- risico's die voortvloeien uit voor de gemeente niet te beïnvloeden (autonome) ontwikkelingen (o.a. de hoogte van de rente).

In de programmabegroting 2016 is in paragraaf 2 "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" een opsomming gegeven van de onderkende risico's. Dezelfde risico's gelden in feite ook voor de Kadernota 2017.

De gemeente heeft een weerstandsvermogen om dergelijke risico's op te kunnen vangen. Tot het beschikbare weerstandsvermogen kunnen de vrij aanwendbare reserves (algemene reserve, reserve bedrijfsrisico's, reserve bouwgrondexploitaties, reserve stadsuitleg), de onbenutte belastingcapaciteit, de post onvoorzien en de stille reserves worden gerekend. Wij vinden het huidige weerstandsvermogen in relatie tot de risico's van voldoende niveau. In dit verband verwijzen wij u ook naar de door uw raad vastgestelde notitie Reserves en Voorzieningen 2016.

In 2016 zullen het risicomanagementbeleid en de risico-inventarisatie verder worden vormgegeven. Daarbij zal een nieuwe inventarisatie plaatsvinden van de bewuste risico's. Ook zullen wij u een voorstel doen hoe het beschikbare weerstandsvermogen wordt berekend. De risico's zullen (opnieuw) gewogen worden en de top tien van de bewuste risico's zal aan u gerapporteerd worden in de reguliere P&C-cyclus. In de tweede helft van 2016 leggen wij u beleidsregels/spelregels voor rondom risico's, benodigd en beschikbaar weerstandsvermogen, zodat ook u als raad kunt sturen op de risico's en op de getroffen en eventueel nog te treffen beheermaatregelen.

## 11. Subsidieplafond 2017

Door het subsidieplafond al bij de Kadernota vast te stellen bereiken we dat de subsidies correct in de begroting van 2017 worden opgenomen en dat de gemeente een argument heeft om subsidies eventueel op financiële gronden af te kunnen wijzen. Het moment van vaststelling van de begroting is daarvoor te laat.

Het proces van subsidieverstrekking zal in 2017 vergelijkbaar zijn met die van 2016, maar op basis van de ervaringen en de evaluatie is er een aantal wijzigingen. Er zal bijvoorbeeld meer maatwerk geleverd worden ten aanzien van de toegestane hoogte van het eigen vermogen. In eerste instantie werd verwacht dat de subsidieverordening hiervoor aangepast zou moeten worden, maar de huidige verordening blijkt hiervoor toch voldoende ruimte te geven. Daarnaast is getracht een aantal onderdelen te verhelderen, zo heeft sport bijvoorbeeld een eigen subsidieregeling (met een aantal deelplafonds) gekregen. Verder zullen wij goed communiceren richting de subsidieaanvragers wat de wijzigingen zijn en waar goed op gelet dient te worden. Indien nodig zullen we subsidieontvangers helpen bij vragen en onduidelijkheden. Na het vaststellen van de subsidieplafonds bij de Kadernota zullen wij de subsidieregelingen vaststellen (hierover wordt uw raad geïnformeerd) in juli. Daarna wordt de aanvraagtermijn weer geopend en dient de subsidie voor 1 oktober aangevraagd te worden. Bij de jaarrekening zal er verantwoording afgelegd worden over de uitnutting van de plafonds 2017 aan uw raad.

In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de subsidieplafonds (inclusief deelplafonds) 2017. Uw raad is bevoegd om de subsidieplafonds jaarlijks vast te stellen. In de 'nieuwe' procedure is ervoor gekozen om deze subsidieplafonds voorlopig vast te stellen bij de Kadernota en definitief bij de programmabegroting in november. Deze procedure draagt bij aan een efficiënter subsidieproces voor de aanvragers en een betere aansluiting op de P&C cyclus voor onze gemeente.

Hoewel het totale plafond in 2017 (€ 2.658.750) hoger is dan in 2016 (2.525.750) wordt er een bezuinigingstaakstelling van € 25.000 behaald. Voorgesteld wordt om het laatste deel van de taakstelling (€ 25.000) per 2018 in te boeken. Dit betekent een temporisering van het laatste deel van de bezuinigingstaakstelling. Dit is noodzakelijk omdat de invoering van dit nieuwe proces en beleid tijd nodig heeft. Er zijn de afgelopen jaren veel wijzigingen (en bezuinigingen) doorgevoerd ten aanzien van het subsidiebeleid en temporisering van de laatste bezuinigingsdoelstelling geeft een beetje lucht. Financieel gezien is er in de plafonds 2017 een aantal onderlinge verschuivingen geweest (tussen de plafonds), maar er is ook een verschuiving van budget uit de begroting richting de plafonds. Hieronder een beknopte weergave van de verschuivingen en het totaalbedrag:

Plafonds 2016	Plafonds 2017
€ 2.525.750	€ 2.658.750
- € 25.000	Bezuiniging (onder plafond 3.5, 4.1, 5.2 en 6)
+ € 35.000	Uit de begroting voor Tienerwerk (plafond 2.3), dit betreft een verschuiving van budget
+ € 40.000	Uit de begroting voor schoolzwemmen (plafond 13.4), dit betreft een verschuiving van budget
+ € 46.000	Uit de begroting voor DMO en TPE (plafond 17.1 en 17.2), dit betreft een verschuiving van budget
- € 25.000	Vermindering specifieke doeluitkering (geen bezuiniging)
+ € 62.000	Nieuwe subsidies (zie plafond 4.5, 10.2 en 10.3) te dekken door verschuiving van budgetten.
<u>€ 2.658.750</u>	

Voor verdere informatie wordt verwezen naar bijlage 3: subsidieplafond 2017.

## 12. Ter afronding

Deze Kadernota 2017 is samengesteld op basis van de huidige gegevens en de beschikbare informatie en is bedoeld voor uw raad om richting te geven voor het verder opstellen van de begroting 2017 en om te komen tot een sluitend MJP 2017 – 2020. De gepresenteerde cijfers zijn gebaseerd op de september- en de decembercirculaire 2015. In de komende periode zal er ongetwijfeld nieuwe informatie op ons afkomen, waaronder de meicirculaire, welke tot bijstellingen zullen leiden. Dit zal er toe leiden dat we bij de begroting komen met opnieuw een geactualiseerd meerjarenbeeld.

Wij nodigen uw raad uit om samen met ons de discussie aan te gaan om te komen tot verantwoorde besluiten voor de komende jaren. Op deze wijze kunnen we gezamenlijk, met een doorkijk naar de toekomst, het voorzieningenniveau voor onze inwoners zoveel mogelijk in stand houden.

Enkhuizen, 14 juni 2016

Burgemeester en wethouders van Enkhuizen

De secretaris  
R.M. Reus

De loco-burgemeester  
M.W. Olierook

#### Bijlagen

1. Meerjarenperspectief 2017 – 2020
2. Overzicht bijstellingen van de begroting 2016 op grond van autonome ontwikkelingen.
3. Subsidieplafond 2017
4. Overzicht vervangingsinvesteringen kapitaalgoederen
5. Overzicht reserves



**Bijlage 1 Meerjarenperspectief 2016 - 20120 bij kadernota 2017**

Bijgewerkt tot 1 april 2016

= gewijzigd na vaststelling primitieve begroting 2016

Programma	Omschrijving	bedrag af-investering	af-schr. term.	jaarlast 2016 nieuwe inv. 3,2% + afschr.	jaarlast 2017 nieuwe inv.	jaarlast 2018 nieuwe inv.	jaarlast 2019 nieuwe inv.	jaarlast 2020 nieuwe inv.	Toelichting
<b>Begrotingsruimte begroting 2016</b>									
Primitieve begroting:									
Dekkingmiddelen									
Begrotingswijzigingen:									
Samenleving	Stand nieuw beleid volgens primitieve begroting 2016			352.000	352.000	352.000	352.000	352.000	saldo in primitieve begroting 2016
Bestuursorganen	budget voor vluchtelingenwerk			(50.000)	0	0	0	0	0 Raadsbesluit 3 - 11 - 2015
Economische zaken, toerisme en recreatie	uitbreiding griffie	100.000		(35.000)	(35.000)	(35.000)	(35.000)	(35.000)	Raadsbesluit 3 november 2015
Beheer openbare buitenruimte	Aanleg parkeerterrein REZ			0	0	0	0	0	Raadsbesluit 1 - 12 - 2015 T.I.v. Bouwgrondexploitatie
Alle	Vervangingsinvesteringen buitenruimte	713.000		0	0	0	0	0	Kapitaallasten zijn meegenomen bij de afschrijving- en rentekosten
	Najaarsnota 2015			0	0	0	0	0	Geen structurele wijzigingen
<b>Subtotaal 1</b>				<b>267.000</b>	<b>317.000</b>	<b>317.000</b>	<b>317.000</b>	<b>317.000</b>	

**Bijlage 1 Meerjarenperspectief 2016 - 20120 bij kadernota 2017**

Bijgewerkt tot 1 april 2016

= gewijzigd na vaststelling primitieve begroting 2016

Programma	Omschrijving	bedrag af-investering	af-schr. term.	jaarlast 2016 nieuwe inv. 3,2% + afschr.	jaarlast 2017 nieuwe inv.	jaarlast 2018 nieuwe inv.	jaarlast 2019 nieuwe inv.	jaarlast 2020 nieuwe inv.	Toelichting
<b>Uitgangspunten voor de begroting 2017</b>									
Ruimtebesparende besluiten:									
Dekkingsmiddelen	Trendmatige verhoging onroerende zaakbelastingen			0	20.000	40.000	60.000	80.000	Stijgingspercentage met ingang van 2017 0,6%.
Dekkingsmiddelen	Trendmatige verhoging overige belastingen			0	12.000	24.000	36.000	48.000	Stijgingspercentage met ingang van 2017 0,6%
Dekkingsmiddelen	Verhoging opbrengst vermakelijkhedenretributie.			0	0	0	0	0	Rb. 6 december 2005, 2009 convenant met exploitanten t/m 2017
Dekkingsmiddelen	Extra verhoging rioolheffing			0	0	0	0	0	Rioolheffing is op kostendeckend niveau, daarom geen verhoging
Dekkingsmiddelen	Extra verhoging afvalstoffenheffing			0	15.000	30.000	30.000	30.000	Raadsbesluit 5 november 2013
Dekkingsmiddelen	Verlaging onttrekking reserve egalisatie tarieven			0	(20.000)	(20.000)	(20.000)	(20.000)	Raadsbesluit 5 november 2013
Ombuigingsmaatregelen, eerder vastgesteld:									
Economische zaken, toerisme en recreatie	Taakstelling vermindering kosten weekmarkt			15.000	15.000	15.000	15.000	15.000	Ombuigingsplan 2013, taakstellende vermindering van kosten
Kostenplaats	SED, verlaging bijdrage			0	0	0	0	0	Invulling behoeft nadere besluitvorming.
Samenleving	Wijziging in verstreken van subsidies			0	50.000	50.000	50.000	50.000	Taakstelling eruit, zie concept begroting SED organisatie 2017
Samenleving	Aanullende bezuiniging op kosten van welzijn, cultuur en sport			0	100.000	200.000	200.000	200.000	Raadsbesluit 5 november 2013, Verlaging subsidieplafond n.s 2014 Raad 11-11-2014, bezuinigingsmaatregel
Ruimtevragende besluiten:									
Alle	Hogere lasten a.g.v. indexering van prijzen			0	70.000	70.000	70.000	70.000	Kadernota 2016: bezuiniging in 2016 en 2017 (deels) teruggedraaid.
Alle	De prijzen worden niet geïndexeerd (kadernota 2016)			0	(70.000)	(70.000)	(70.000)	(70.000)	de indexering bedraagt 0,6% per jaar.
<b>Subtotaal 2</b>				<b>15.000</b>	<b>192.000</b>	<b>339.000</b>	<b>371.000</b>	<b>403.000</b>	

**Bijlage 1 Meerjarenperspectief 2016 - 20120 bij kadernota 2017**

Bijgewerkt tot 1 april 2016

= gewijzigd na vaststelling primitieve begroting 2016

Programma	Omschrijving	bedrag af-investering schr. term.	jaarlast 2016 nieuwe inv. 3,2% + afschr.	jaarlast 2017 nieuwe inv.	jaarlast 2018 nieuwe inv.	jaarlast 2019 nieuwe inv.	jaarlast 2020 nieuwe inv.	Toelichting
<b>Autonome mutaties</b>								
Algemene Uitkering	Algemene uitkering mei.circulaire 2015 ( in 2016€ 27.462.000 )		0	(321.000)	(442.000)	(381.000)	(381.000)	Meicirculaire 2015
	Algemene uitkering sept. circulaire 2015 (in 2016€ 27.571.000 )		0	(16.000)	165.000	205.000	205.000	Septembercirculaire 2015 (wordt meegenomen in vjrsnota)
	Algemene uitkering dec.circulaire 2015		0	0	0	0	0	Decembercirculaire 2015 (wordt meegenomen in vjrsnota)
	Verrekenen met het budget sociaal domein (8.981.000)		0	(45.000)	(18.000)	20.000	20.000	Meicirculaire 2015
	Verrekenen met het budget sociaal domein (8.913.000)		0	(15.000)	(25.000)	(23.000)	(23.000)	Septembercirculaire 2015 (wordt meegenomen in vjrsnota)
	Verrekenen met het budget sociaal domein		0	0	0	0	0	Decembercirculaire 2015 (wordt meegenomen in vjrsnota)
	Verrekenen met WMO (€ 1.351.000)		0	43.000	43.000	43.000	43.000	Meicirculaire 2015
	Verrekenen met WMO (€ 1.368.000)		0	0	0	0	0	Septembercirculaire 2015 (wordt meegenomen in vjrsnota)
Gemeenschappelijke regelingen	Waarvan bestemd voor huisvestingsvoorzieningen onderwijs	(47.000)	(47.000)	(47.000)	(47.000)	(47.000)	(47.000)	
	Hogere bijdrage aan het SED, excl. bezuinigingstaakstelling	0	0	(317.000)	(156.000)	(211.000)	(266.000)	2017 aangepast o.g.v. uitgangspunten SED begroting 2016, na 2017 loon- en prijscompensatie 0,6% per jaar .
	Indexering bijdragen aan overige gemeenschappelijke regelingen			(50.000)	(65.000)	(80.000)	(95.000)	Indexering in 2017 1,9%, daarna indexatie 0,6%
Kapitaallasten	Mutaties in afschrijvingen		0	(59.000)	(68.000)	(62.000)	(33.000)	toe- c.q. afname afschrijvingen
	Mutaties in rentelasten.		0	(101.000)	(82.000)	(50.000)	(50.000)	zwenbad na 2015 afgeschreven.
Dekkingsmiddelen	Meer OZB door toename aantal woningen/bedrijven		0	10.000	20.000	30.000	40.000	toe- c.q. afname rentekosten
								stelpost voor jaarlijkse areaaluitbreiding op basis van het huidige (verbouw)volume
Alle	Structurele mutaties voorjaarsnota 2016		137.000	137.000	137.000	137.000	137.000	Op grond van mutaties voorjaarsnota 2016 zie bijlage .....
	Incidentele mutaties voorjaarsnota 2016		(45.500)					Op grond van voorjaarsnota 2016, zie bijlage.....
<b>Subtotaal 3</b>			<b>44.500</b>	<b>(781.000)</b>	<b>(538.000)</b>	<b>(419.000)</b>	<b>(450.000)</b>	

**Bijlage 1 Meerjarenperspectief 2016 - 20120 bij kadernota 2017**

Bijgewerkt tot 1 april 2016

= gewijzigd na vaststelling primitieve begroting 2016

Programma	Omschrijving	bedrag investering	af-schr. term.	jaarlast 2016 nieuwe inv. 3,2% + afschr.	jaarlast 2017 nieuwe inv.	jaarlast 2018 nieuwe inv.	jaarlast 2019 nieuwe inv.	jaarlast 2020 nieuwe inv.	Toelichting
<b>Projecten ingezet beleid en nieuw beleid.</b>									
<b>Programma 1 Bestuurlijke Organisatie</b>									
Bestuurlijke organisatie	Modernisering GBA	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	Mogelijk wordt hiervoor een bijdrage van het rijk ontvangen.
Bestuurlijke organisatie	Digitalisering Burgerlijke Stand	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	Mogelijk wordt hiervoor een bijdrage van het rijk ontvangen.
Bestuurlijke organisatie	Automatisering verkiezingsproces	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	Mogelijk wordt hiervoor een bijdrage van het rijk ontvangen.
Veiligheid	Uitvoering handhavingsnota		(60.000)	(60.000)	(60.000)	(60.000)	(60.000)	(60.000)	In 2014 uitbreiding 1 fte t.l.v. reguliere formatie. In 2015 opnieuw uitbreiding met 1 fte.
<b>Programma 3 Verkeer en Vervoer</b>									
Verkeer en Vervoer	Ontsluiting Schepenvijk 2e fase	2.237.000	0	0	0	0	0	0	Ten laste van de reserve Voorzieningen Schepenvijk.
Verkeer en Vervoer	Fietsverbindingen bedrijventerreinen	612.000	40	0	0	0	0	0	Kadernota 2009, uitstel tot na 2016.
Verkeer en vervoer	Invoering parkeerplan		0	0	0	0	0	0	Kadernota 2009, uitgangspunt betaald parkeren budget. neutraal
Verkeer en vervoer	Herinrichting Melkmarkt	210.000	0	0	0	0	0	0	Investering verschoven tot na 2016. Afhankelijk van actualisatie verkeersplan
Verkeer en vervoer	Aanleg parkeerplaatsen noordzijde binnenstad	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	Op basis van vastgesteld parkeerbeleid
<b>Programma 4 Beheer Openbare Buitruimte</b>									
Beheer openbare buitenruimte	Opstellen beeldkwaliteitplan openbare buitenruimte binnenstad (2013)	41.000							Eénmalige last in 2013, ten laste van de algemene reserve (coproductie beheer en RO)
Beheer openbare buitenruimte	Acties vanuit vastgoed- en accommodatiebeleid	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	Er is een rapport vastgoed- en accommodatiebeleid vastgesteld.
Beheer openbare buitenruimte	Opstellen waterplan (2013)	60.000							Onder deel van Uitvoering van het Nationaal Bestuursakkoord Water en de vertaling van de Europese Kaderrichtlijn Water
Beheer openbare buitenruimte	Opwaarderen loswal Krabbersplaat	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	T.l.v. algemene reserve
<b>Programma 5 Samenleving</b>									
Samenleving	Investering primair onderwijs	3.528.000	0	0	0	0	(186.000)	(186.000)	Raad 2-2-2016. Krediet is aangepast. Aangepast met rente% 2,6% € 111.000 komen t.l.v. de algemene reserve.
Samenleving	Investeringen 2014	199.000	0	0	0	0	0	0	Betref: nieuwbouw De Tweemaster en nieuwbouw De Veste (Brede School). Kapitaallasten op basis van afschrijving 40 jr in gebruikname in 2017.
Samenleving	Onderwijsinvestingsplan 2013	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	Rente is aangepast, nu 2,6% Betref: uitbreiding Driespan.
Samenleving	Regionale bibliotheekvisie								De consequenties van de nieuwe verordening onderhuisvesting voor het meerjarig onderhoudsplan zijn nog niet bekend
Samenleving	Eerstelijns taken cultuureducatie	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	Eventuele financiële consequenties voorhands nog onbekend
Samenleving	GR Werksaam WF		0	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000	Financiële consequenties nog niet bekend Op basis van de nu eerder voorliggende begroting

**Bijlage 1 Meerjarenperspectief 2016 - 20120 bij kadernota 2017**

Bijgevoerd tot 1 april 2016

= gewijzigd na vaststelling primitieve begroting 2016

Programma	Omschrijving	bedrag af-investering	af-schr. term.	jaarlast 2016 nieuwe inv. 3,2% + afschr.	jaarlast 2017 nieuwe inv.	jaarlast 2018 nieuwe inv.	jaarlast 2019 nieuwe inv.	jaarlast 2020 nieuwe inv.	Toelichting
<b>Programma 6</b>	<b>Begraafplaats en Milieu</b>								
<b>Programma 7</b>	<b>Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening</b>								
	Volkshuisvesting en RO								
	Uitwerking / realisatie Landchapsplan	p.m.		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	aandachtspunt nog geen bedragen bekend
	ISV3 programma. Herontwikkeling Vijzelstraat (2012)	500.000		0	0	0	0	0	Krediet is al gevoteerd
	ISV3 programma. Herontwikkeling Piet Rodenburgstraat e.o. (2012)	100.000		0	0	0	0	0	In 2015
	ISV3 programma. Herontwikkeling REZ (2014)	3.000.000							Na 2014, lasten komen ten laste van bouwgrondexploitatie
<b>Programma 8</b>	<b>Economische zaken, Toerisme en Recreatie.</b>								
EZ	toerisme en recreatie								
	uitvoeringsprogramma HERT visie	p.m.		0	0	0	0	0	budgettaire gevolgen nog onduidelijk
EZ	toerisme en recreatie								
	Herstructurering Krabbersplaat	p.m.		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	budgettaire gevolgen nog onduidelijk
EZ	toerisme en recreatie								
	Parkmanagement	p.m.		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	budgettaire gevolgen nog onduidelijk
EZ	toerisme en recreatie								
	(Integraal evenementenbeleid)	p.m.		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	budgettaire gevolgen nog onduidelijk
EZ	toerisme en recreatie								
	eerste uitwerking gebiedsvisie	15.000							Ten laste van bouwgrondexploitatie
EZ	toerisme en recreatie								
	revitalisering Industrierrein Krabbersplaat	p.m.		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	Functionele opwaardering Krabbersplaat, bedrijventwisseling
EZ	toerisme en recreatie								
	verwerving waterstrook langs Krabbersplaat	p.m.		p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.	In eigen beheer verhuren en storten in onderhoudsvoorziening
<b>Subtotaal 4</b>				<b>(60.000)</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>(186.000)</b>	<b>(186.000)</b>	



Bijlage 2. Overzicht Bijstellingen van de begroting 2016 op grond van autonome ontwikkelingen.

*Structurele mutaties*

Programma	Omschrijving	Bedrag
1	Kosten ondernemingsraad vervallen	€ -10.000
4	Kosten gladheidsbestrijding	€ -25.000
4	Onkruidbestrijding op verharding	€ 80.000
5	Kosten leerlingenvoer	€ -50.000
7	Leges bouwvergunningen	€ -50.000
10	Afschrijvingen	€ -15.000
10	Financiering	€ -108.000
10	Dividenduitkering BNG	€ -58.000
10	Algemene uitkering	€ -170.000
10	Bijdrage SED	€ 269.000
	<b>Totaal voordeel</b>	€ -137.000

*Incidentele mutaties*

Programma	Omschrijving	Bedrag
5	Tekort zwembad 2015	€ 8.000
5	Aankoop inventaris kantine De Drecht	€ 10.000
5	Externe inzet sportservice	€ 6.000
5	Sociaal raadsliedenwerk	€ 5.000
5	Werkbudget uitvoering jeugd en alcohol	€ 10.000
5	Ontwikkeling Westfries Cultureel Netwerk	€ 4.000
5	Ontwikkeling Westfries Cultureel Netwerk	€ 4.500
7	Omgevingswet	€ 10.000
8	Bijdrage lobby-overleg	€ 5.000
10	Financiering	€ -39.000
10	Inlopen achterstanden archief	€ 22.000
	<b>Totaal nadeel</b>	€ 45.500

***Toelichting structurele mutaties voorjaarsnota***

*Kosten ondernemingsraad Voordeel € 10.000*

Voor de kosten van de ondernemingsraad was een budget opgenomen van € 10.000. Nu er een SED organisatie is heeft de gemeente geen ondernemingsraad meer. De raming van de kosten kan komen te vervallen.

*Kosten gladheidsbestrijding Voordeel € 25.000*

Voor gladheidsbestrijding is een bedrag van € 78.000 in de begroting opgenomen. De afgelopen jaren zijn de kosten beneden dit bedrag gebleven. (€ 19.000 in 2014 en € 42.000 in 2015). Al hoewel deze kosten moeilijk te voorspellen zijn lijkt het ons verantwoord deze raming met € 25.000 te verlagen en daarmee terug te brengen tot € 53.000.

*Onkruidbestrijding op verharding Nadeel € 80.000*

Met ingang van 30 maart 2016 is het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen voor de onkruidbestrijding op verhardingen verboden. De meerkosten voor de niet chemische bestrijding worden geraamd op € 80.000. Het betreft hier veranderende wet- en regelgeving. Alternatieve werkwijzen voor onkruidbestrijding kosten meer geld. Het contract met de aannemer is gebaseerd op het mogen toepassen van chemische onkruidbestrijding. Veranderende wetgeving betekent een aanpassing van het contract, met hogere kosten als gevolg.

*Kosten leerlingenvervoer Voordeel € 50.000*

De kosten van het leerlingenvervoer zijn begroot op € 469.000. De afgelopen jaren zien we deze kosten teruglopen. In 2014 bedroegen de kosten van het leerlingenvervoer € 384.000 en in 2015 € 398.000. Voorgesteld wordt de raming structureel te verlagen met € 50.000 naar € 419.000.

*Leges bouwvergunningen Voordeel € 50.000*

De opbrengst leges bouwvergunningen is in de afgelopen jaren vanwege de crisis naar beneden bijgesteld. In de jaren 2014 en 2015 is de opbrengst voor de leges bouwvergunningen hoger geweest dan verwacht. Nu de economie weer lijkt aan te trekken lijkt het ons verantwoord de raming van € 270.000 structureel met € 50.000 te verhogen naar € 320.000.

*Afschrijvingen Voordeel € 15.000*

De boekwaarden van de investeringen vallen lager uit dan begroot. Gevolg is dat de afschrijvingslasten lager zijn. Hierdoor ontstaat een structureel voordeel van € 15.000.

*Financiering Voordeel € 108.000*

De financieringsbehoefte is lager als verwacht, daarnaast profiteren we nog steeds van de lage rente.

*Dividenduitkering BNG Voordeel € 58.000*

Dividend BNG; over 2015 keert de BNG een dividend uit van EUR 57 miljoen. Het dividend per aandeel bedraagt € 1,02 per aandeel (2014 was € 0,57). Totaal wordt dan een bedrag van € 133.000 uitgekeerd. Dit is € 58.000 meer dan begroot.

*Algemene uitkering Voordeel € 170.000*

De gevolgen van de septembercirculaire en de decembercirculaire moeten nog in de begroting worden opgenomen. Het totale voordeel bedraagt € 170.000, waarbij € 32.000 ten laste van de reserve Sociaal Domein wordt gebracht.

*Bijdrage SED Nadeel € 269.000*

De bijdrage wordt verhoogd als gevolg van cao-wijzigingen. Een concept begroting is inmiddels naar de raad gezonden voor de zienswijze.

***Toelichting incidentele mutaties voorjaarsnota***

*Zwembad Nadeel € 8.000*

In de voorjaarsnota 2015 is al een extra subsidiebijdrage aan het recreatiebad Enkhuizen opgenomen van € 107.000. De definitieve cijfers over 2015 laten een tekort zien van € 115.000. Aanvullend moet nog een bedrag van € 8.000 worden opgenomen.

*Aankoop inventaris kantine sporthal De Drecht Nadeel € 10.000*

In verband met vertrek huidige uitbater is ervoor gekozen de inventaris over te nemen in afwachting van komende ontwikkelingen.

*Externe inzet sportservice Nadeel € 6.000*

Voor de totstandkoming van de nota binnensportaccommodaties in Enkhuizen wordt externe hulp gevraagd van Sportservice. Hiervoor is op dit moment nog geen budget beschikbaar.

*Sociaal raadsliedenwerk Nadeel € 5.000*

De afgelopen jaren is de vraag naar het sociaal raadsliedenwerk zeer hoog en moet Samis, de uitvoerende organisatie, met name in het eerste kwartaal van elk jaar mensen teleurstellen. Het voorstel is het sociaal raadsliedenwerk 4 uur per week de tweede helft van 2016 uit te breiden. Zo borgen we ook het vechtscheidingsprekeuur vanuit het sociaal raadsliedenwerk. We komen dan op 16 uur per week in totaal voor het sociaal raadsliedenwerk vanaf juli 2016.

*Werkbudget alcohol en drugs Nadeel € 10.000*

Op 4 januari jl. is er een werkgroep gestart die als doel heeft om voor de zomer aan de gemeenteraad een uitvoeringsplan voor te leggen waarin hoe aan de gemeenschappelijke culturele ambitie kan worden vormgegeven. De werkgroep wordt begeleid door een externe begeleider.. Afsproken is dat de kosten van begeleiding en werkzaamheden van de werkgroep door de 6 gemeenten gezamenlijk worden betaald.



Op dit moment wordt een lokaal uitvoeringsplan alcohol en drugs voorbereid, naar aanleiding van de uitkomsten van de rioolanalyse. Voor het uitvoeringsplan is een werkbudget nodig.

*Ontwikkeling Westfries Cultureel Netwerk Nadeel € 4.000*

De werkgroep Westfries Cultureel Netwerk (WCN) houdt zich bezig met de voorbereiding van een regionale toekomstbestendige brede culturele voorziening waarin niet alleen bibliotheekwerk maar ook muzikale, beeldende en theatrale vorming en mogelijk andere cultuurdisciplines een plek hebben. Er is een plan van aanpak opgesteld rekening houdend met de afgesproken termijn waarin alles afgerond moet zijn. Aan de hand van het Plan van Aanpak is een begroting opgesteld voor activiteiten van de werkgroep en begeleiding door de extern begeleider. De kosten van de extern begeleider worden ingeschat op € 4.000.

*Ontwikkeling Westfries Cultureel Netwerk Nadeel € 4.500*

Na de zomer, als de raden akkoord gaan, wordt een kwartiermaker aangesteld. Naast subsidie van de provincie, wordt aan de gemeenten geld gevraagd om deze te bekostigen. De kosten na subsidie van de provincie bedragen € 27.500; verdeeld over 5 gemeenten komt voor ons neer op € 4.500.

*Omgevingswet Nadeel € 10.000*

De vastgestelde Omgevingswet zal met ingang van 2018 worden ingevoerd. Deze wet vergt de nodige aanpassing van zowel bestuurlijke als ambtelijke inzet. Waar mogelijk zal regionaal opgetrokken worden bij de invoering. Voor de invoering van de Omgevingswet zal vanaf 2016 budget nodig zijn. Uit dit budget worden oa bekostigd: opleiding, onderzoek, inhuur externe expertise begeleiding veranderprocessen etc. In dit budget is géén rekening gehouden met eventuele kosten voor ICT aanpassingen. Hiervoor zal apart budget worden aangevraagd in een later stadium. Voor 2016 wordt een bedrag van € 10.000 geraamd als zijnde initiële kosten. Voor de jaren erna worden hogere bedragen geraamd, omdat in die jaren de feitelijke veranderingen worden uitgevoerd.

*Bijdrage lobbyoverleg Nadeel € 5.000*

In het burgemeestersoverleg Westfriesland is in 2014 afgesproken dat de gemeenten bijdragen aan een lobby overleg Noord-Holland Noord. Om dit structureel vorm te geven wordt voorgesteld dit ook als zodanig in het programma Economische zaken op te nemen. Het Ontwikkelingsbedrijf is uitvoerende instantie. Het totaal bedrag wordt ingezet om een lobbyist aan het werk te zetten op regionaal belangrijke dossiers in Den Haag, Europa of Provincie.

*Financiering Voordeel € 39.000*

De rentekosten kunnen worden bijgesteld doordat er (nog) geen langlopende financiering behoefde te worden aangetrokken.

*Inlopen achterstanden archief Nadeel € 22.000*

Een goed archiefbestand (analoog/digitaal) is in staat de organisatie te ondersteunen bij de uitvoer van hun dagelijkse werkzaamheden. Tevens wordt een archief, dat op orde is als voorwaarde gezien bij de implementatie van het digitaal en zaakgericht werken. Overdracht van fysieke (papieren) archieven naar het West-Fries Archief is pas mogelijk als het archief gesaneerd en bewerkt is. Om verschillende redenen waaronder de aanloop naar de SED organisatie en diverse verhuisbewegingen is er achterstand ontstaan in de bewerking van diverse fysieke archieven. Het is noodzakelijk dat deze achterstanden zo snel mogelijk worden ingelopen. Niet alleen omdat de beschikbare capaciteit steeds meer ingezet wordt voor digitale archieven, waardoor de prioriteit voor de papieren archieven steeds lager wordt. Maar ook omdat de gemeenten het risico lopen om geconfronteerd te worden met bestuursdwang door Gedeputeerde Staten als de archieven niet op orde zijn. De gemeente moet immers voldoen aan wat in de Archiefwet is vastgelegd. Er is een projectplan opgezet om zo snel mogelijk de betreffende archieven weer op orde te hebben en waar van toepassing over te dragen aan het West-Fries Archief. Hiervoor is een extra budget noodzakelijk van € 22.000.

Subsidieregeling	(Deel)plafonds	2016	2017
<b>Thema 1: Opgroeien in Enkhuizen</b>			
1 Zorg in de school	€ 33.000	€ 38.500	Op grond van regionale afspraken wordt dit budget verhoogd. € 5.500,- komt uit plafond 2.1 en 2.5 (sociaal domein)
2 Voorschoolse voorzieningen in Enkhuizen	€ 210.000	€ 200.000	Dit budget wordt ondergebracht onder: <b>plafond 1</b> (€ 5.000,-) en <b>3.6</b> (€ 2.000,-) en <b>10.6</b> (€ 3.000,-)
	€ 190.000	€ 190.000	
	€ 25.000	€ 15.000	Gerelateerd aan de specifieke doeluitkering (dus geen bezuiniging)
	€ 15.000	-	Gerelateerd aan de specifieke doeluitkering (dus geen bezuiniging). Word gefinancierd uit VVE-gelden, er komt een apart raadsvoorstel.
	€ 10.000	€ 9.500	Het verschil van € 500,- wordt ondergebracht bij <b>plafond 1</b> (sociaal domein)
3 Jeugd in Enkhuizen	€ 150.000	€ 186.000	Opgeplust met € 28.000,- budget uit regeling 9 (Cayen) en € 8.000,- salarisverhoging, gedeelt uit plafond 15.2 (sociaal domein)
	€ -	€ 35.000	Project Tienertwerk, budget komt uit de begroting (€ 14.000,- uit wijkbudget en € 21.000,- uit jeugdhulp) (sociaal domein)
	€ -	€ 70.000	Afkomsig uit plafond 12.1
	€ 25.000	€ 8.000	€ 20.000,- valt onder regeling 13 Sport en bewegen, er blijft € 5.000,- over voor scouting e.d., opgeplust met € 3.000,- uit plafond 15.2
	€ 5.000	€ 5.000	€ 6.000,- Bezuiniging
	€ 6.000	-	Opgeplust met € 2.000,- uit plafond 2.1
	€ 78.000	€ 80.000	€ 10.000,- Bezuiniging
4 Cultuureducatie en cultuurparticipatie onder jeugd	€ 50.000	€ 40.000	
	€ 14.000	€ 14.000	Opgeplust met € 3.000,- uit regeling 15.2
	€ 10.000	€ 13.000	
	€ 40.000	€ 40.000	
	€ -	€ 47.000	
<b>Thema 2: Thuis in Enkhuizen</b>			
5 Vrijwilligersondersteuning	€ 25.000	€ 25.000	Valt in 2017 onder <b>plafond 10.8</b> (Drommedaris) en <b>plafond 3.1</b> (professioneel jeugd- en jongerenwerk)
6 Enkhuizen voor elkaar	€ 14.000	€ 10.000	Opgeplust met € 2.000,- uit <b>plafond 15.2</b>
7 Openbaar bibliotheekwerk	€ 10.000	€ 5.000	€ 4.000,- Bezuiniging
8 Projecten amateursitsche kunstbeoefening	€ 285.000	€ 285.000	€ 5.000,- Bezuiniging
9 Podiumfunctie en programmering	€ 15.000	€ 15.000	
	€ 56.000	€ -	
	€ 5.000	€ 7.000	
10 Beheer maatschappelijke accommodaties	€ 143.250	€ 143.250	Opgeplust met € 2.000,- uit <b>plafond 15.2</b>
	€ 8.000	€ 14.500	Opgeplust met huurcomponent ver. Jeugdbeelangen
	€ -	€ 8.500	
	€ 23.500	€ 23.500	
	€ 510.000	€ 520.000	€ 10.000,- extra voor maatschappelijke verhuur, opgeplust uit <b>plafond 15.2</b>
	€ 30.000	€ 30.000	
	€ 7.000	€ 10.000	Opgeplust van € 3.000,- uit <b>plafond 2.1</b>
	€ 19.000	€ 19.000	
	€ -	€ 28.000	Afkomsig uit <b>plafond 9.1</b>
11 Geestelijke gezondheid in Enkhuizen	€ 25.000	€ 25.000	(sociaal domein)
12 Enkhuizen sociaal	€ 150.000	€ 80.000	Alleen het ouderwerk valt nog onder deze regeling, opbouwwerk wordt getransformeerd tot coördinatie onder regeling 3
	€ 5.000	€ 10.000	Opgeplust met € 5.000,- uit <b>plafond 15.2</b>
13 Sport en bewegen	€ -	€ 15.000	€ 10.000,- uit <b>plafond 3.2</b> , opgeplust met € 5.000,- uit <b>plafond 15.2</b>
	€ -	€ 7.000	€ 5.000,- uit <b>plafond 3.2</b> , opgeplust met € 2.000,- uit <b>plafond 15.2</b>
	€ -	€ 5.000	€ 5.000,- uit <b>plafond 3.2</b> .
	€ -	€ 40.000	In afwachting van de zwembadnotitie en de uitvoeringsnotitie sportbeleid
<b>Thema 3: Drepels weg in Enkhuizen</b>			
14 Mantelzorgondersteuning	€ 10.000	€ 10.000	(sociaal domein)
15 Maatschappelijke zorg	€ 17.000	€ 17.000	Valt in 2017 onder diverse regelingen 3.1, 3.3, 4.3, 9.2, 10.4, 12.2, 13.1, 13.2
	€ 38.000	€ -	(sociaal domein)
	€ 123.000	€ 123.000	(sociaal domein)
	€ 34.000	€ 34.000	(sociaal domein)
	€ 29.000	€ 29.000	(sociaal domein)
<b>Thema 4: Enkhuizen op de kaart</b>			
17 Stadspromotie	€ 29.000	€ 45.000	€ 16.000,- hiervan komt uit de begroting, post Toerisme (6570011)
18 Evenementen	€ -	€ 30.000	Dit budget komt uit de begroting, post Toerisme (6570011)
	€ 10.000	€ 10.000	Opgeplust met € 10.000,- uit 18.3, eenmalige evenementen
	€ 24.000	€ 34.000	Zie toelichting hierboven
	€ 20.000	€ 10.000	
	€ 2.525.750	€ 2.658.750	
	- € 25.000	-	Bezuiniging (onder 3.5, 4.1, 5.2 en 6)
	+ € 35.000	+ € 35.000	Uit de begroting voor Tienertwerk (2.3), betreft een verschuiving van budget
	+ € 40.000	+ € 40.000	Uit de begroting voor schoolzwevemen (13.4), betreft een verschuiving van budget
	+ € 46.000	+ € 46.000	Uit de begroting voor DIMO en TPE (17.1 en 17.2), betreft een verschuiving van budget
	- € 25.000	- € 25.000	Vermindering specifieke doeluitkering (geen bezuiniging).
	+ € 62.000	+ € 62.000	Nieuwe subsidies (zie 4.5, 10.2 en 10.3), dekking uit vrijval algemene middelen
	€ 2.658.750	€ 2.658.750	

## Bijlage 4 Keuzemogelijkheden kapitaalgoederen

### Inleiding

In de raadsvergadering van 5 april 2016 is het beheerplan kapitaalgoederen openbare ruimte en gebouwen 2016-2025 vastgesteld. U heeft hierbij besloten om jaarlijks in de Kadernota de benodigde vervangingsinvesteringen (met bijbehorende kapitaallasten) op te nemen, waarbij besluitvorming kan plaatsvinden op basis van keuzemogelijkheden en/of onderbouwing. Deze bijlage bij de Kadernota 2017 is bedoeld u deze keuzemogelijkheden te bieden.

In het beheerplan zijn de volgende vervangingsinvesteringen voor de periode 2016-2020 opgenomen.

<b>Kapitaalgoed</b>	<b>2016</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>
<b>Speelvoorzieningen</b>					
Investeringsbedragen	69.300	68.200	70.400	84.700	77.000
Kapitaallasten (cumulatief)	-	6.840	13.160	19.690	27.540
<b>Openbare Verlichting</b>					
Investeringsbedragen	172.000	172.000	172.000	172.000	172.000
Kapitaallasten (cumulatief)	-	13.270	25.510	37.750	49.990
<b>Kunstwerken</b>					
Investeringsbedragen	1.269.797	1.114.018	838.024	1.136.700	1.277.501
Kapitaallasten (cumulatief)	-	61.800	117.250	155.010	237.320
<b>Walvoorzieningen Havens</b>					
Investeringsbedragen	34.000	45.000	32.000	30.000	30.000
Kapitaallasten (cumulatief)	-	3.370	7.540	10.520	13.300
<b>Sportvelden</b>					
Investeringsbedragen	170.000	-	-	50.000	75.000
Kapitaallasten (cumulatief)	-	21.960	21.960	21.960	28.260
<b>Gebouwen</b>					
Investeringsbedragen	711.900	305.000	40.000	100.000	95.000
Kapitaallasten (cumulatief)	-	39.700	55.680	57.720	62.820
<b>Totalen</b>					
Investeringsbedragen	3.862.507	2.968.366	2.423.774	2.585.820	2.823.965
<b>Kapitaallasten (cumulatief)</b>	<b>-</b>	<b>228.770</b>	<b>387.410</b>	<b>513.800</b>	<b>682.020</b>

In 2016 zijn geen kapitaallasten opgenomen omdat kapitaallasten (afschrijving en rente) gerekend worden vanaf het jaar nadat de investering heeft plaatsgevonden. De eerste investeringen van het beheerplan 2016-2025 zijn gepland in 2016. Dat betekent dat de eerste kapitaallasten vanaf 2017 worden gerekend.

Hierna treft u per onderdeel de keuzemogelijkheden aan.

### Speelvoorzieningen/Groen

De vervangingsinvesteringen betreffen het cyclisch vervangen en aanpassen van speelvoorzieningen. Welke speelvoorzieningen moeten worden vervangen wordt jaarlijks bepaald door technische afschrijving, het feitelijke gebruik en de wensen van de omwonenden. Het in het beheerplan opgenomen krediet is benodigd om de huidige speelvoorzieningen te handhaven en waar nodig te verbeteren. Dit laatste is de doelstelling vanuit de nota Speelruimtebeleid.

Op het moment dat alleen gekozen wordt voor het in stand houden van de speelvoorzieningen kan volstaan worden met een jaarlijkse vervangingsinvestering van € 30.000. Dit betekent een verlaging van de in het beheerplan opgenomen kapitaallasten. In onderstaande tabel treft u de bedragen aan.

<b>Speelvoorzieningen</b>	<b>2017</b>	<b>2018</b>	<b>2019</b>	<b>2020</b>
Kapitaallasten beheerplan	6.840	13.160	19.690	27.540
Kapitaallasten bij jaarlijkse vervangingsinvestering van € 30.000	2.960	5.740	11.480	17.220
Verschil	3.880	7.420	8.210	10.320

## **Openbare verlichting**

Het investeringsbedrag voor de openbare verlichting is jaarlijks nodig voor de vervanging van licht-armaturen voor energiezuinige. Op basis van het SER-energieakkoord moeten al onze armaturen voor 2030 vervangen zijn. Het gaat in totaal om een kleine 4.000 lichtmasten/armaturen.

Door gebruik te maken van duurzame armaturen (ledverlichting) levert de vervangingsinvesteringen van de openbare verlichting een besparing op in de energielasten van structureel € 5.000 in 2020. Dit is nog niet verwerkt in de exploitatielasten in de meerjarenraming.

## **Kunstwerken**

Onder "kunstwerken" worden de investeringen in civieltechnische kunstwerken als kades en bruggen bedoeld. Jaarlijks wordt er onderhoud, via de post groot onderhoud, aan anti-sliplagen van bruggen, brugleuningen en metselwerk van kades gepleegd. Bij de vervangingsinvesteringen gaat het om het totaal vervangen van het kunstwerk (brug of kade). De in het beheerplan opgenomen vervangingsinvesteringen zijn gebaseerd op inspecties en/of technische levensduur.

Op de planning voor 2016 en 2017 staan 16 bruggen en een aantal grondkeringen/kademuren. De onderhoudstoestand van de grondkeringen/kademuren zijn dermate slecht dat deze vervangen moeten worden. Bij de bruggen geldt dat vervanging leidt tot een aanzienlijke reductie van de reguliere onderhoudskosten. Door ander materiaalgebruik worden de kosten met wel driekwart gereduceerd. De geplande vervanging van de bruggen levert daardoor in de aankomende jaren een besparing op van structureel € 30.000 op de exploitatiekosten.

Van de te vervangen bruggen is het mogelijk een viertal bruggen niet te vervangen, maar te kiezen voor het laten vervallen van deze bruggen. Het gaat om de volgende voet/fietsbruggen:

- Brug 69: Toereppel – De Tip;
- Brug 75: De Laars;
- Brug 76: Douwe Brouwerweg;
- Brug 109: Jan Gooskaai.

Voor deze bruggen geldt dat vlakbij alternatieve routes zijn. Het niet vervangen van de bruggen levert een besparing van de investeringsbedragen op van circa € 143.000. Voor de structurele kapitaallasten betekent dit een vermindering met circa € 7.000 en een vermindering van de reguliere exploitatiekosten. Hiertegenover staat wel een eenmalige investering van € 80.000 om de bruggen weg te halen en de wegenstructuur hierop aan te passen. Deze eenmalige kosten kunnen gedekt worden met incidentele middelen.

## **Oeverbescherming/beschoeiingen**

De investeringen in vervanging van de beschoeiingen in 2016 en 2017 kunnen grofweg in twee categorieën worden onderverdeeld.

### **1. Beschoeiingen die direct grenzen aan particulier eigendom.**

Het is mogelijk om te onderzoeken of eigenaren de beschoeiingen grenzend aan hun eigendom willen overnemen. Of dit op korte termijn tot besparingen leidt is niet te zeggen. Als de eigenaren de beschoeiingen willen overnemen dan is de kans groot dat wij eerst de beschoeiing moeten vervangen. Op het moment dat het gelijk met een stuk snippergroen verkocht zou kunnen worden, zouden de kosten van de beschoeiing mogelijk verdisconteerd kunnen worden in de verkoopprijs. Het is op dit moment niet in te schatten of dit geld op levert en zo ja, hoeveel.

### **2. Beschoeiingen langs gemeentelijk openbaar gebied, zoals parkstroken of wegbermen.**

Hoewel de beschoeiing op gedeelten in slechte staat verkeerd, is er geen direct gevaar voor de veiligheid. Het is mogelijk de investering in deze beschoeiingen uit te stellen of niet meer tot vervanging over te gaan. Dit betekent wel een risico op afkalving van de oevers. Als er tot uitstel van deze geplande investeringen wordt besloten, is het mogelijk te onderzoeken of andere manieren van herstel een oplossing kunnen bieden. Hierbij kan gedacht worden aan verlagen van beschoeiingen waardoor met minder zware constructies kan worden gewerkt die wel voldoende bescherming biedt tegen golfslag. Het is ook mogelijk de beschoeiing om te vormen tot natuurvriendelijke oevers.

Uitstel van een gedeelte van deze vervangingsinvesteringen levert voor deze planperiode een structureel voordeel op van € 50.000. Er vanuit gaande dat 50% van de geplande investeringen in het geheel niet zal plaatsvinden is voor de jaren 2018 en 2019 een voordeel op de kapitaallasten te realiseren van respectievelijk (afgerond) € 14.000 en € 27.000.

## Walvoorzieningen Haven

Het gaat hier om de vervangingsinvesteringen in de technische installaties binnen de Haven. U kunt hierbij denken aan watertappunten, elektra, vuilwaterinname e.d. Om de Haven goed te kunnen laten draaien is uitstel of het niet vervangen van de geplande vervangingsinvesteringen, niet aan te raden.

## Sportvelden

Volgens het beheerplan was het de bedoeling om het C-veld van West Frisia in 2016 te renoveren. Het C-veld is aan renovatie toe om aan de eisen te kunnen blijven voldoen die aan een natuurgrasveld worden gesteld. Doordat de besluitvorming over het beheerplan 2016 zijn beslag pas krijgt bij de vaststelling van de Kadernota 2017 en de Voorjaarsnota 2016 wordt deze investering uitgesteld naar 2017. Een dergelijk renovatie wordt namelijk tijdens de zomerstop uitgevoerd en daarvoor is de tijd te kort na de besluitvorming in juli.

De renovatie van het C-veld van Dindua is op basis van de laatste inspectie volgens verwachting pas in 2019 aan de orde.

Voor de lasten van het beheerplan in de planperiode van de Kadernota 2017 betekent dit een verlaging van de kapitaallasten. In onderstaande tabel treft u de bedragen aan.

Sportvelden	2017	2018	2019	2020
Kapitaallasten beheerplan	21.960	21.960	21.960	21.960
Kapitaallasten bij uitstel renovaties	3.150	15.030	15.030	21.330
Verschil	18.810	6.930	6.930	6.930

## Gebouwen

In het beheerplan kapitaalgoederen is voor de gebouwen geen rekening gehouden met het besluit van uw raad in het kader van het vastgoed- en accommodatiebeleid. U heeft in dit beleidsplan besloten het vastgoed zoveel mogelijk af te stoten en alleen strategisch vastgoed in eigendom en beheer te houden. Op basis hiervan zijn bij de vaststelling van het beheerplan rekeningkundig de lasten met 50% verlaagd.

Gebouwen	2017	2018	2019	2020
Kapitaallasten beheerplan	39.700	55.680	57.720	62.820
Kapitaallasten 50% i.v.m. verkoop	19.850	27.840	28.860	31.410
Verschil	19.850	27.840	28.860	31.410

Om de kosten voor de gemeentelijke gebouwen te kunnen beheersen gaan wij actief een aantal panden op de markt brengen. Nu de economie weer aan het aantrekken is worden wij de laatste maanden steeds vaker door initiatiefnemers benaderd over een aantal panden. Het betreft de volgende panden: Westerstraat 109 (Oude Weeshuis), Westerstraat 111 (Administratiekantoor), Het Witte Hert 4 (oude gemeentewerf) en de panden aan de Bierkade.

Op het moment dat deze panden zijn verkocht vervallen de exploitatielasten. Voorzichtigheidshalve gaan wij ervanuit dat dit in 2017 gerealiseerd kan worden waardoor de exploitatielasten vanaf 2018 vrijvallen. Het gaat om een incidenteel bedrag van € 317.000 voor bouwkundige inspecties en een bedrag van € 90.000 structureel. Daarnaast ontvangen wij een verkoopopbrengst.

## Samenvatting

Hiervoor hebben wij u per kapitaalgoed aangegeven welke mogelijkheden wij zien om de kosten te verlagen. Het gaat om investeringen in kapitaalgoederen uit te stellen, achterwege te laten of op een andere manier te vervangen. Deze keuzes hebben gevolgen voor zowel de kapitaal- als de exploitatielasten van de kapitaalgoederen.

Onderstaand vatten wij de voorstellen per kapitaalgoed samen.

### A. Speelvoorzieningen

1. Alleen investeren in instandhouding en niet in verbetering. Hierdoor kunnen de investeringen verlaagd worden tot € 30.000 per jaar. Hierdoor dalen de kapitaallasten. De besparing loopt tot in 2020 op naar € 10.000.

### B. Openbare verlichting

2. Door te investeren in duurzame armaturen worden de exploitatielasten lager. Dat betekent een structureel voordeel in 2010 van € 5.000.

- C. Kunstwerken
3. Vervanging van bruggen door ander materiaal levert een besparing op de exploitatielasten op. Deze besparing loopt tot in 2020 op naar € 30.000.
  4. 4 bruggen niet vervangen. Dit betekent een bedrag van € 143.000 minder investeren in bruggen. Daartegenover staat wel dat voor € 80.000 eenmalig geïnvesteerd moet worden. De kapitaallasten dalen structureel met € 7.000.
- D. Oeverbeschermingen (Beschoeiingen)
5. Onderzoek naar verkoop beschoeiingen direct grenzend aan particulier eigendom. PM.
  6. Uitstel en gedeeltelijk niet vervangen van beschoeiingen grenzend aan gemeentelijk openbaar gebied. Dit betekent een besparing van € 50.000 structureel en een besparing op de kapitaallasten in de jaren 2019 en 2020 van respectievelijk (afgerond): € 14.000 en € 27.000.
- E. Walvoorzieningen Havens: geen besparingsmogelijkheden.
- F. Sportvelden
7. Uitstel van renovatie van de C-velden van West Frisia (2017) en Dindua (2019) levert een besparing op de kapitaallasten op van € 18.800 (2016) en € 6.900 (2017-2020).
- G. Gebouwen
8. Verlagen kapitaallasten uit beheerplan op basis van beleidsuitgangspunt verkoop van niet-strategisch vastgoed. De kapitaallasten worden rekenkundig met 50% verlaagd. Dit levert oplopend tot in 2020 een besparing op van € 31.400.
  9. Verkoop panden levert een incidenteel exploitatievoordeel op van € 317.000 en een structurele besparing van € 90.000.

In totaliteit betekent dit het volgende voor de lasten van de kapitaalgoederen.

Kapitaalgoed	K of E (*)	2017	2018	2019	2020
<b>Totale</b>					
<b>Kapitaallasten (cumulatief)</b>		<b>228.770</b>	<b>387.410</b>	<b>513.800</b>	<b>682.020</b>
<b>Voorstellen</b>					
1. Speelvoorzieningen	K	- 4.000	- 7.400	- 8.000	- 10.000
2. Openbare verlichting	E	- 1.500	- 3.000	- 4.500	- 5.000
3. Kunstwerken	E	0	- 10.000	- 20.000	- 30.000
4. Kunstwerken	K	- 6.960	- 6.960	- 6.960	- 6.960
5. Oeverbeschermingen	K	-	-	-	-
6. Oeverbeschermingen	K	- 50.000	- 50.000	- 50.000	- 50.000
	K			- 14.390	- 26.980
7. Sportvelden	K	- 18.810	- 6.930	- 6.930	- 6.930
8. Gebouwen	K	- 19.850	- 27.840	- 28.860	- 31.410
9. Gebouwen	E	-	- 90.000	- 90.000	- 90.000
Totaal kapitaallasten	K	- 99.620	- 99.130	- 115.140	- 132.280
Totaal exploitatielasten	E	- 1.500	- 103.000	- 114.500	- 125.000
<b>Totaal van de voorstellen</b>		<b>- 101.120</b>	<b>- 202.130</b>	<b>- 229.640</b>	<b>- 257.280</b>
<b>Nieuwe Lasten Kadernota</b>		<b>127.650</b>	<b>185.280</b>	<b>284.160</b>	<b>424.740</b>

(\*) K= kapitaallasten en E= exploitatielasten

<b>Programma</b>	<b>Omschrijving</b>	<b>31-12-2015</b>		<b>+/- 2016</b>		<b>31-12-2016</b>		<b>+/- 2017</b>		<b>31-12-2017</b>	
Dekkingsmiddelen en onvoorzien	<b>ALGEMENE RESERVE:</b>	2.718.645		391.000		2.327.645		220.000		2.107.645	
Dekkingsmiddelen en onvoorzien	Algemene reserve	785.538		753.481		1.496.019		49.000		1.447.019	
	Bouwgrondexploitatie	<b>3.504.183</b>		<b>434.000</b>		<b>3.823.664</b>		<b>0</b>		<b>3.554.664</b>	
	<b>BESTEMMINGSRESERVES:</b>	0		0		0		0		0	
Bestuurlijke organisatie	Verkiezingen	30.600				30.600				30.600	
Verkeer en Vervoer	Parkeerfonds	412.000		20.000		392.000		0		392.000	
Beheer openbare ruimte	Egalisatie tarieven	1.030.226		939.000	1.735.000	234.226		889.000	1.086.000	37.226	
Beheer openbare ruimte	Onderhoud kapitaalgoederen	238.026				238.026				238.026	
Samenleving	Huisvestingsvoorzieningen onderwijs	4.916.723				4.916.723				4.916.723	
Samenleving	Sociaal Domein	287.445		13.000		280.445		13.000	20.000	273.445	
Begraafplaats en milieu	Kunst- en museumbeleid	48.901			10.000	38.901			20.000	18.901	
Ruimtelijke ordening en volkshuisv.	Energiebeleid	180.463				180.463				180.463	
Ruimtelijke ordening en volkshuisv.	Volkshuisvestingsfonds	0				123.932				123.932	
Econ.zaken, toerisme en recreatie	Actualisering bestemmingsplannen/stedenbk	100.735		123.932		119.735		19.000	19.000	119.735	
Econ.zaken, toerisme en recreatie	Ondernemersfonds	861.795		19.000		861.795				861.795	
Dekkingsmiddelen en onvoorzien	Stadsuitleg	3.500.000				3.500.000				3.500.000	
	Bedrijfsrisico's	<b>11.606.913</b>		<b>1.094.932</b>		<b>10.916.845</b>		<b>921.000</b>		<b>10.692.845</b>	
	<b>VOORZIENINGEN:</b>										
	<b>TOTAAL GENERAAL</b>	<b>€ 15.111.095</b>		<b>1.848.413</b>		<b>€ 14.740.508</b>		<b>921.000</b>		<b>€ 14.247.508</b>	
				<b>2.219.000</b>		<b>1.414.000</b>					

Omschrijving	+/- 2018		+/- 2019		+/- 2020		31-12-2018		31-12-2019		31-12-2020	
	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-	+/-
<b>ALGEMENE RESERVE:</b>												
Algemene reserve		49.000		49.000		49.000	2.107.645	2.107.645		49.000	2.107.645	
Bougrondexploitatie	0	49.000	0	49.000	0	49.000	1.398.019	1.349.019		0	1.300.019	
							<b>3.505.664</b>	<b>3.456.664</b>			<b>3.407.664</b>	
<b>BESTEMMINGSRESERVES:</b>												
Verkiezingen		0		0		0	0	0		0	0	
Parkeergefonds		0		0		0	30.600	30.600		0	30.600	
Egalisatie tarieven		0		0		0	392.000	392.000		0	392.000	
Onderhoud kapitaalgoederen	889.000	722.000	889.000	988.000	889.000	988.000	204.226	105.226		889.000	41.479	
Huisvestingsvoorzieningen onderwijs							238.026	238.026			238.026	
Sociaal Domein							4.916.723	4.916.723			4.916.723	
Kunst- en museumbeleid	13.000	20.000	13.000	20.000	13.000	20.000	266.445	259.445		13.000	252.445	
Energiebeleid		18.901		0		0	0	0			0	
Volkshuisvestingsfonds				0		0	180.463	180.463		0	180.463	
Actualisering bestemmingsplannen/stedenbk							123.932	123.932			123.932	
Ondernemersfonds	19.000	19.000	19.000	19.000	19.000	19.000	119.735	119.735		19.000	119.735	
Stadsuitleg							861.795	861.795			861.795	
Bedrijfsrisico's							3.500.000	3.500.000			3.500.000	
	<b>921.000</b>	<b>779.901</b>	<b>921.000</b>	<b>1.027.000</b>	<b>921.000</b>	<b>1.027.000</b>	<b>10.833.944</b>	<b>10.727.944</b>		<b>921.000</b>	<b>10.657.197</b>	
<b>VOORZIENINGEN:</b>												
<b>TOTAAL GENERAAL</b>	<b>921.000</b>	<b>828.901</b>	<b>921.000</b>	<b>1.076.000</b>	<b>921.000</b>	<b>1.040.747</b>	<b>€ 14.339.607</b>	<b>€ 14.184.607</b>		<b>921.000</b>	<b>€ 14.064.860</b>	



